

ŽELEZAR

6. seja delavskega sveta Železarne Obširna razprava o varstvu pri delu

V ponedeljek, 2. septembra je bila 6. seja delavskega sveta Železarne namenjena predvsem obravnavi poročila o varstvu pri delu delavcev Železarne v 1967. letu. Poleg tega osnovnega vprašanja so pregledali še kako so izpolnjeni sklepi prejšnje seje delavskega sveta, sprejeli so poročilo o delu upravnega odbora med 5. in 6. sejo delavskega sveta Železarne, sprejeli so poročilo direktorja o izvršenih službenih potovanjih v zamejstvo v I. polletju 1968, o njihovih uspehih in stroških ter na koncu obravnavali še nekaj tekočih vprašanj po predlogih komisij delavskega sveta Železarne.

Elaborat o varstvu pri delu delavcev Železarne v 1967. letu je vseboval socialno zdravstveno varstvo, poročilo o tehničnem varstvu, poročilo o delu reševalne službe in analizo bolezenske odsotnosti za I. polletje 1968 v delovnih enotah: plavž, martinarna, valjarna profilov ter hladna valjarna in žičarna. Vsa poročila so bila temeljito pripravljena, razmnožena in v naprej dostavljena članom delavskega sveta Železarne. Zato je bila tudi razprava na seji temeljita in precej obširna. Poročila so sprejeli, niso pa k poročilom sprejeli nobenih sklepov, ker le-ti niso bili pripravljeni skladno s poslovníkom za delo delavskega sveta Železarne. Naročili so odgovornim službam kadrovskega sektorja, da morajo do prihodnje seje pripraviti sklepe in jih predložiti delavskemu svetu Železarne v obravnavo in potrditev skladno s poslovníkom.

K ostalim poročilom niso imeli pripomb. Na predlog komisije za gospodarstvo in osnovna sredstva so odobrili najetje nekaterih zelo ugodnih kreditov za nakup stanovanj v gradisovi stolpnici S 3 in v stanovanjskem bloku SGP Sava nad progo. Z najetjem teh kreditov, ki jih bomo vračali v prihodnjih letih z denarjem stanovanjskega prispevka, bomo pridobili 8 stanovanj v stolpnici in 7 stanovanj v stanovanjskem bloku nad progo, za potrebe naših sodelavcev, predvsem pa za potrebe stanovalcev stanovanjske hiše na Titovi 2, ki jo morajo zaradi potreb otroškega igrišča in garaž, porušiti.

Delovni enoti hladna valjarna in žičarna so odobrili korekturo oblikovanja osebnega dohodka zaradi začasno neustreznega vložka, ki bo veljala do normalizacije stanja glede preskrbe z vložkom te delovne enote.

Odobrili so spremembo dveh členov pravilnika o delovnih razmerjih in enega člena pravilnika o odgovornosti delavcev na delu v Železarni. Spremembe bistveno ne spreminjajo vsebine poslovnih členov, zato so

spremembe odobrili brez soglasja zbora delovne skupnosti Železarne predvsem (nadalj. na 2. str.)

Rekordna mesečna odprava valjanih izdelkov

Odpravni oddelek — špedicija Javornik nam je posredovala podatke o odpravi valjanih izdelkov za mesec avgust. Preden bi navedli statistične podatke za posamezne delovne enote, naj opozorimo še na en zelo važen podatek, ki so ga ugotovili na odpravnem oddelku na Javorniku.

V valjarni 2400 ter v valjarni 1300 je v prejšnjem mesecu uspelo, da so izdelke zelo enakomerno odpošiljali svojim kupcem. Tako so se v prejšnjem mesecu izognili kampanjski odpravi oz. pošiljanju materiala kupcem, ki je običajno za zadnje dni v mesecu.

Podatki za avgust so naslednji: težka proga 502 toni, lahke proge 1.954 ton, valjarna 1300 4.668 ton, valjarna 2400 7.649 ton, jeklovlek 818 ton, valjarna žice 3.258 ton, bluming valjarna 618 ton, valjarna trakovi 3.059 ton in hladno oblikovani profili 248 ton. Skupaj so iz valjarn v avgustu odpravili 22.725 ton, medtem ko je planirana odprava valjanih izdelkov znašala 20.900 ton. V letu 1968 so v poletnih mesecih imeli največjo odpravo in sicer v juniju so odpravili 21.334 ton, v juliju 20.612 ton ter v avgustu, kot smo že omenili, 22.725 ton. Kljub temu, da smo imeli v valjarnah tudi letos težave zaradi pomanjkanja delavcev, s katerimi se srečujejo vsako leto v tem času, pa jim je vseeno uspelo odpraviti rekordno količino valjanih izdelkov. Zato lahko pričakujemo, da nas bodo podatki o odpravi valjanih izdelkov razveselili tudi v prihodnje, ko bodo na delovnih mestih imeli več delavcev kot jih imajo sedaj.

— or

Vsako delo, naj bo še tako dobro izvršeno, se da še bolje, hitreje in bolj kvalitetno izvršiti

S pomenom in problemi, ki spremljajo tehnične izboljšave, novatorstvo in racionalizatorstvo v našem podjetju, ki so bili objavljeni v našem glasilu, se povsem strinjam. Menim tudi, da so tehnične in druge izboljšave na strojih in napravah ter pri delovnih operacijah zelo važen faktor našega napredka in zato je tudi prav, da se o teh vprašanjih in problemih pogovorimo.

V mojem razmišljanju se ne mislim poglobljati v to, koliko je bilo predloženih predlogov, koliko je še neresenih vprašanj, kolikšna je vrednost danih predlogov in kakšna bi morala biti, da bi lahko govorili o nekem bistvenem napredku na tem za napredek podjetja in gospodarstva tako važnem področju, ker zato nimam na voljo ustreznih podatkov. Trdim pa, da takih prizadevanj ni nikdar preveč, ker je prav to odraz resnega dela in prizadevanj. Če pa že ugotavljamo, da jih je premalo in da bi jih moralo biti več, potem je prav, da poskušamo osvetliti vzroke, zakaj jih je premalo in zakaj nismo zadovoljni s stanjem.

Osebnostno želim ta problem, če že lahko govorim o problemu, osvetliti s treh vidikov in sicer:

1. Kako priti do izboljševalnega predloga in kaj pomeni za nekoga, da predloži izboljšavo;
2. Sprejemanje izboljševalnih predlogov nadrejenih;
3. Uspešna realizacija izboljševalnega predloga.

Vsako delo, naj bo še tako dobro izvršeno, se da še bolje, hitreje, lažje in bolj kvalitetno izvršiti. Namreč pri vsakem delu so še podrobnosti in določene skrivnosti, katere je treba vztrajno odkrivati in jih izpopolnjevati na slehernem delovnem me-

stu pa naj bo to tehnična izboljšava na strojih in napravah ali delovni operaciji ali boljši organizaciji dela,

pri izboljšanju pogojev dela; večji varnosti pri delu ali drugje. Če bi na vse to mislili ves čas našega dela, verjetno zlepa ne bi bili zadovoljni z opravljenim svojim delom. In ravno skozi ta razmišljanja bi lahko odkrili in predlagali vedno več izboljševalnih predlogov. S tem pa bi si izboljšali du- (nadalj. na 7. str.)

Dejavnost varstva pri delu — sestavni del ekonom. dejavnosti

Iz obsežnega poročila o varstvu pri delu delavcev Železarne, ki je bilo posredovano na zadnji seji delavskega sveta podjetja povzemamo nekatere misli in podatke, ki bodo zanimivi tudi za naše bralce.

Letos poleg drugih težav pri poslovanju Železarne poudarjamo tudi tako imenovani »problem pomanjkanja delovne sile«. S tem po eni strani priznavamo napake kadrovanja v preteklih letih, po drugi strani pa način, kako se problema lotevamo. Kaže, da faktor živega dela v proizvodnem procesu še vedno gledamo bolj skozi število zaposlenih in manj skozi sposobnost in usposobljenost. Če pa se že problema lotevamo s številom zaposlenih, spet mnogo preveč poudarjamo samo omejene možnosti za dotok in pripravo nove »delovne sile«, mnogo premalo pa poudarjamo možnosti za ohranitev »delovne sile«, ki jo predstavljajo člani naše delovne skupnosti sedaj, v tem trenutku.

Pri »problemu pomanjkanja delovne sile« smo se letos

bolj kot kdajkoli prej ozrli v odsotnost z dela in v fluktuacijo ter v njune vzroke. Tako različne vrste odsotnosti z dela kot tudi fluktuacija sta dolgoročni kategoriji. »Dolgoročnost« se kaže enkrat v tem, da nas je dogajanje v letošnjem letu presenetilo, drugič pa v tem, da nas dosedanje vrste analiz več ne zadovoljujejo. Zato tudi nismo več zadovoljni s sklepi, za katere ne vemo, kako jih bomo izvajali, kdo jih bo izvajal in kakšni bodo predvideni rezultati.

Zato se tudi na 6. seji DS Železarne, na kateri je bila obravnavana bolniška odsotnost, še nismo dokončno dogovorili. To lahko ocenjujemo kot pozitiven premik v načinu našega dela. Na tej seji je bilo prikazano sedanje stanje bolezenske odsotnosti in (nadalj. na 4. in 5. str.)

Slavnostna otvoritev športnih iger slovenskih metalurgov na Ravnah

Izobraževanje vedno bolj funkcija in faktor družbenega in ekonomskega razvoja

Učilnice v naši občini so te dni ponovno zaživele in sprejele skoraj 4.000 učencev in dijakov, ki so se v dveh mesecih, nekateri bolj, drugi manj odpočili in nabrali novih moči za uspešen start v novo šolsko leto. Kljub nekaterim predvidevanjem v novem šolskem letu ni prišlo do nobenih sprememb v šolskih okoliših osnovnih šol. Učenci z Blejske Dobrave in Hrušice bodo še vedno obiskovali svoje nekdanje matične šole in pouk se bo odvijal še naprej po že nekaj let ustaljenem urniku.

Ob pričetku šolskega leta je nedvomno najbolj razveseljivo to, da smo med letom dobili nekaj novih družbenih dokumentov, ki zelo jasno in nedvoumno uvrščajo vzgojo iz izobraževanja kot sestavni del enotnega procesa družbenega dela. To pa ne prinaša samo v materialnem pogledu drugačen in boljši položaj šolstva, vedno manj odvisnega od državno-administrativnega upravljanja in vedno bolj slonečega na samoupravnem mehanizmu ter samoupravnih odnosih, ampak postavlja tudi pred vzgojno-izobraževalne zavode obsežnejše, preciznejše in družbeno mnogo bolj odgovorne naloge.

Glavna poanta v nadaljnjem razvoju vzgojno-izobraževalnega sistema bi morala skloniti na dinamičnem zadovoljevanju osnovnih potreb oziroma funkcij sodobnega človeka na področju dela, družbeno-političnega življenja, splošne kulture in rekreacije. V enotnosti in korelaciji teh funkcij leži širše in uspešno osvoboditev osebnosti človeka. To pa je tudi končni proklamiran cilj razvoja naše družbe.

Tak vzgojno-izobraževalni sistem nam ob sodelovanju tudi drugih dejavnikov (družina, okolje, subjektivni faktor idr.) edino lahko zagotovi, da bo naš socialistični človek vedno bolj postal svobodno ustvarjalna osebnost. Šola mora dati ob sodelovanju drugih dejavnikov mlademu človeku znanja, sposobnosti in navade, da se bo lahko kot svobodna osebnost vključeval v borbo za spreminjanje današnje družbene stvarnosti, ki ima vse posebnosti prehodnega obdobja in ki nosi v sebi še številna nasprotja. Ta mlad človek, ki se vzgaja in izobražuje v naši socialistični šoli, mora biti usposobljen, da bo naprej gradil socialistične družbene odnose, sloneče na socialističnem humanizmu. Ta mlad človek bo moral vse bolj postajati sooblikovalec stvarnosti, »v kateri bo človek kot svobodni ustvarjalec stal pred naravo in jo prodirajoč zmerom globlje v njene zakonitosti, podrejal zmerom bolj sebi in svoji svobodni smotni dejavnosti; v stvarnost, v kateri bodo njegovi lastni družbeni odnosi postajali zmerom bolj njegovo lastno svobodno delo, objektivne sile pa, ki so dotlej vladale nad zgodovino, bodo prišle pod nadzorstvo ljudi; v stvarnost, v kateri bodo ljudje sami in popolnoma zavestno ustvarjali svojo zgodovino« in bodo »družbeni vzroki, ki jih bodo sprožili, imeli pretežno in zmerom bolj takšne posledice, kakršne bodo oni hoteli.«

Ta osnovni smoter in cilj mora biti osnova nadaljnji izgradnji šolskega sistema od najnižje do najvišje stopnje, mora biti naloga in cilj vsake posamezne šole in vsakega posameznega prosvetnega delavca.

Vzgojno-izobraževalni zavodi imajo v tem pogledu izredno odgovorno nalogo in moč, ki doslej ni bila dovolj izkoriščena. Kakšno neizmerno moč ima šola pri oblikovanju mlade osebnosti in kaj pomeni dober in prizadeven prosvetni delavec, naj potrdi Aristotelova misel.

»Aristotel je primerjal človekovo dušo s prazno tablo, na kateri ni napisano nič, na katero pa lahko napiše, mo vse. Kakor torej lahko na prazni tabli pisatelj napiše, slikar pa nariše, kar hoče, če le sta oba svojega posla večča, prav tako lahko, kdor pozna umetelnost poučevanja, zariše v človekovo dušo vse. Če to ni tako, tedaj prav gotovo ni kriva tabla (razen, če ni kdaj hrapava), temveč pisateljeva ali slikarjeva nespretnost. Razlika je samo v tem, da na tabli lahko vlečeš črte samo dokler dopušča rob, če pa v duha neprestano pišeš in dolbeš, ne boš v njem našel konca, ker je brezmejen.«

Ob začetku šolskega leta želimo, da bi naše šole in prosvetni delavci imeli čim več uspeha pri vzgoji in izobraževanju mlade generacije.

Obširna razprava o varstvu pri delu

(nadalj. s 1. str.)

tudi zato, ker gre za urejanje odobritev izrednih neplačanih dopustov. Po tem vprašanju je v naši Železarni vladal že določen nered in je bila takšna sprememba že hudo potrebna. Spremenjena oziroma dopolnjena člena pravilnika o delovnih razmerjih se glasita:

Člen 163

»Delovna skupnost Železarne lahko odobri svojemu članu na njegovo željo tudi izredno neplačano odsotnost v trajanju do 30 dni v posameznem koledarskem letu, do katere je član delovne skupnosti upravičen v naslednjih primerih:

1. za delo v družbeno političnih organizacijah ter upravnih organih oblasti;

2. za nego in oskrbo članov družine, če član delovne skupnosti po predpisih socialnega zavarovanja še ni upravičen do bolniškega dopusta oziroma, da nima pravice do uslug patronažne službe;

4. za vse ostale nujne osebne opravke, v primeru elementarnih nezgod na zasebnem posestvu in za obisk hudo bolnih ožjih sorodnikov;

4. za strokovno izpopolnjevanje v interesu Železarne;

5. za udeležbo in nastope, kakor tudi priprave na športnem, kulturnem in prosvetnem področju.

Član delovne skupnosti, ki se jim odobrava neplačana odsotnost z dela v navedenih primerih, so dolžni v opravičilo predložiti ustrezna potrdila pristojnih organov.

Člen 164

»Izredno neplačano odsotnost v trajanju do 3 dni, v predhodnem členu določenih primerih, odobrava obratovodja ali vodja službe, direktor kadrovskega sektorja nad 3 do 7 dni, upravni odbor pa nad 7 do 30 dni.

V izredno nujnih primerih lahko en dan izredno neplačane odsotnosti odobri članu Železarne neposredno nadrejeni vodja.

Delavski svet Železarne lahko dovolj članu delovne skupnosti izredno neplačano odsotnost tudi v trajanju prek 30 dni, če odhaja član Železarne na strokovno izpopolnjevanje v tujino v okviru mednarodnega tehničnega sodelovanja ali v drugih izjemnih primerih.

V vseh primerih se izredno neplačana odsotnost odobrava le s predhodnim soglasjem obratovodje ali vodje službe.

V vseh primerih izredno neplačane odsotnosti je član delovne skupnosti dolžan sam kriti prispevek socialnega zavarovanja, kar se pri obračunu osebnega dohodka poravnava.

S spremenjenimi členi seznanjamo delovno skupnost zaradi tega, ker se bodo morali pristojni organi za odobravanje neplačane odsotnosti, dosledno ravnati po določilih teh dveh členov. Posebej opozarjamo na določilo zadnjega odstavka 164.

Poškodbe v avgustu

Iz podatkov, ki jih je zbrala služba za varstvo pri delu, je razvidno, da je bilo v avgustu na delovnih mestih poškodovanih 55 naših sodelavcev, dva delavca pa sta bila poškodovana na poti na delo. V talincah so zabeležili 16 poškodb na delovnih mestih, v valjarnah 15, v predelovalnih obratih 10 in strojno-energetskih 14 poškodb. Dva poškodovana sodelavca pa sta na poti na delo in sicer eden iz valjarn ter eden iz upravnih služb.

Tako je bilo poškodovanih 11 sodelavcev manj kot v juliju. Kljub temu pa s podatki

člena. Prispevek za socialno zavarovanje, ki ga mora vsak član Železarne kriti sam, znaša približno 21 % bruto osebnega dohodka ali povprečno v Železarni 9.— Ndin na dan, odvisno od višine osebnega dohodka.

Pravilnik o odgovornosti delavcev pri delu v Železarni pa je dopolnjen v 36. členu z naslednjim stavkom:

»Če so isto kršitev delovne dolžnosti storili delavci iz več delovnih enot, se le-ta obravnava v enem postopku, ki ga vodi komisija Železarne.«

Ob koncu seje so sprejeli predlog komisije za spremljanje statuta, da morajo ustrezne službe v Železarni, na podlagi novih zakonskih določil, oziroma sprememb in dopolnitev pozitivnih zakonskih določil, pripraviti ustrezno ažuriranje statuta Železarne oziroma samoupravnih aktov. Zavrnili so neutemeljeno pritožbo sodelavke Železarne in vzeli na znanje poročilo stanovanjske komisije o dodelitvi stanovanj v gradivni stolpnici S 3 in v kombinaciji 42 prosilcem, našim sodelavcem.

Lojze Dolgan

Oblike integracije v naših zakonskih predpisih

6. nadaljevanje
NAJUGODNEJŠA OBLIKA INTEGRACIJE

Lahko ugotovimo, da je iz elaborata razvidna težnja, da naj bi integracijski proces zajel podjetja v isti gospodarski panogi in sicer železarne na Jesenicah, Ravnah in v Storah. Torej gre za horizontalno povezovanje podjetij slovenske črne metalurgije, kar preneseno v naše razmere in pogoje predstavlja adaptirano organizacijsko obliko združevanja v kartele. Znana je že nekoliko rahlejša povezava vse jugoslovanske črne metalurgije v poslovnem združenju. Tudi tu gre za horizontalni tip povezave. Vprašanje je: ali je možna

v jugoslovanski in posebej slovenski črni metalurgiji tudi vertikalna povezava s podjetji različnih panog gospodarstva, npr. s podjetji proizvajalci surovin in energije ter podjetji kovinsko predelovalne industrije, ki so potrošniki proizvodnje črne metalurgije. Elaborat na to vprašanje ne da popolnega odgovora. Omenja pa koncept razvoja slovenske kovinsko predelovalne in druge industrije, ki naj bi vplival na enoten proizvodni program črne metalurgije, kar daje slutiti, da so odprta vrata nadaljnjim integracijskim procesom v vertikalnem smislu.

V drugih republikah tudi

obstajajo v črni metalurgiji koncepti o vertikalnem povezovanju. Najbolj znan je primer v Bosni in Hercegovini, kjer naj bi se integrirale v združeno podjetje železarne in rudniki železove rude in sicer: železarna Zenica, železarna in rudnik Vareš, železarna Ilijaš in rudnik Ljubija. Istočasno so navedene železarne članice poslovnega združenja jugoslovanske črne metalurgije. V tem primeru gre torej za kombinacijo horizontalne in vertikalne povezave. Pripravlja se tudi koncept poslovno tehničnega sodelovanja med železarnami v Skopju, Zenici in Smederevu. Povezava z rudniki in drugimi podjetji proizvajalci surovin je logična in razumljiva, saj se tako ustvarja zaključena proizvodna celota. Na taka integracijska gibanja v Bosni in Hercegovini je vsekakor vplivala tudi okoliščina koncentrirane prisotnosti naštetih podjetij na relativ-

Izvršitev programa skupne in blagovne proizvodnje ter odprave za avgust 1968

Delovna enota	Blagovna proizvodnja			Skupna proizvodnja			Odprava
	program	izvrš.	%	program	izvrš.	%	
Plavž	11.900	11.670	98.1				
Martinarna	30.500	28.311	92.8				
Elektro peč	9.000	8.563	95.1				
Livarne	1.035	1.088	105.1	40	42	104.5	
Opekarna	1.900	1.880	98.9	170	289	170.1	
TOPILNICE:	54.335	51.512	94.8	210	331	157.6	
Bluming	29.500	27.120	91.9	500	628	125.5	628
Linija rezanja	11.000	9.763	88.8	3.000	3.150	105.—	3.220
Profilarna	200	104	51.9	200	103	51.7	91
Težka proga	4.050	4.302	106.2	300	509	169.7	502
Lahke proge	3.100	3.504	113.0	1.900	1.957	103.—	1.954
Valjarna žice Jesenice	3.200	2.772	86.6		1.893		1.893
Valjarna žice Bela	3.500	1.826	52.2	2.000	1.349	67.4	1.349
Valjarna 2400	7.750	7.909	102.1	7.500	7.679	102.4	7.647
Valjarna 1300	4.500	4.922	109.4	4.500	4.833	107.4	4.676
Jeklovlek	1.070	908	84.9	1.070	908	84.9	818
VALJARNE:	67.870	63.130	93.—	20.970	23.009	109.7	22.778
Hladna valjarna	2.400	2.340	97.5	2.400	2.326	96.9	2.291
Žičarna	4.630	3.630	78.4	2.827	2.864	101.3	2.860
Žebeljarna	1.100	1.086	98.7	1.092	1.074	98.4	1.032
Elektrodni — žica	885	683	77.2	880	680	77.3	675
— prašek	45	71	157.6	45	71	157.5	79
PREDELOVALNI OBR.:	9.060	7.810	86.2	7.244	7.015	96.8	6.937
ZELEZARNA	131.265	122.452	93.3	28.424	30.355	106.8	29.715

Blagovne proizvodnje za dom je bilo planirane 435 ton, izvršene pa 254. Blumov je 41 ton.

V preteklem mesecu smo dosegli rekordno odpravo naših izdelkov. Če vzamemo, da je bilo odpravljeno 29.715 ton proizvodov našim kupcem v poletnem mesecu, ko je število odsotnih zaradi dopustov največje, je uspeh še večji. V avgustu ni zatajil noben obrat. Če bi odpravili vso količino materiala, ki so ga obrati predali skladišču, bi bil uspeh še večji.

TOPILNICE: V tej grupi lahko pričakujemo še boljših rezultatov, ko bo v elektro-jeklarni četrta izmena; v tej situaciji, ko nimajo ljudi moramo zaradi izpolnitve programa visokokolegiranih kvalitete z BBC peči ustavljati Lectromelt peč, pri čemer izgubimo na tonaži. Martinarna je bila teden dni brez kisika; zato smo izgubili

tempo v izdelavi kvalitet dinamov za hladno valjarno in tanko pločevino.

VALJARNE: Bluming je že prvi teden po uvedbi tehničnih norm delal s petimi komorami skoraj toliko kot dela z devetimi komorami sicer delno hladnim vložkom. Izboljšanje vsekakor lahko pričakujemo s končanim remontom peči, vsled česar se bo znižala zaloga vložka na skladiščnem prostoru; ker je vmes tudi 300 ton ingotov za hladno valjarno, bo ta obrat boljše preskrbljen z vložkom. Linija rezanja je, čeprav se nekoliko čudno sliši, odpravila preveč, ker so se zaradi tega zmanjšale medfazne zaloge končnih obratov. Odločitev za september naj bi torej bila: ali forsirati realizacijo in doseči odpravo okrog

28.000 ton, ali pa se zavestno odreči večji odpravi in povečati medfazne zaloge. Valjarne profilov so dale 1.312 ton vložka jeklovleku, kljub temu pa še dosegle realizacijo s 103 %. V obeh valjarnah žice smo s planom prodaje visoko; s tem smo delno ublažili velik pritisk kupcev na valjano žico. Valjarna debele pločevine je delala solidno in je izpolnila tako plan skupne proizvodnje kot odprave. Tanka pločevina je nekaj mesecev dela v redu; v vseh kvalitetnih grupah so planirane količine presegle, zaostajajo pa edino pri dinamih (zmanjšano povpraševanje) in kotlovski pločevini (izključno vzrok premalo vložka). V septembru je naloga, da dokončno znižamo zaostanke v kotlovski pločevini in, da dobimo več naro-

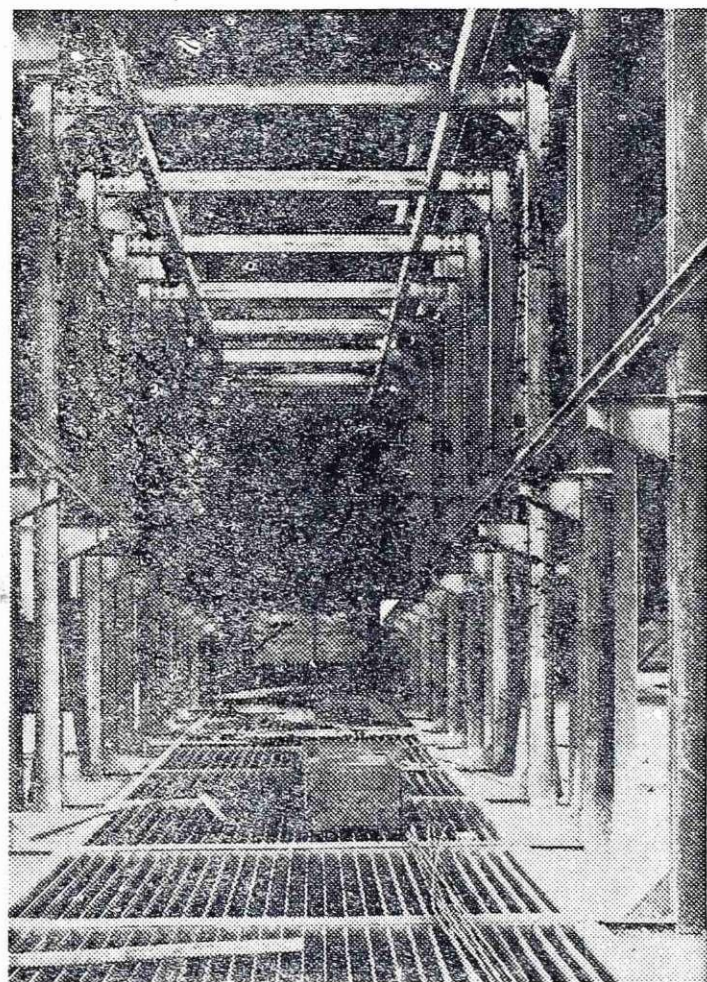
čil za dinamov. Jeklovlek se ne bori več s pomanjkanjem vložka; glede na »neugoden« asortiment, o katerem je pisal Zelezar v 35. številki pa naj povem, da moramo žal tudi »neugodne« dimenzije dobaviti kupcem, ker so jih pač naročili.

PREDELOVALNI OBRATI: Hladna valjarna je delala boljše kot v preteklih mesecih. Se pred krizo na Češkoslovaškem, smo od tam prejeli 460 ton trakov in jih tudi že predelali; o nadaljnjem uvozu pa ne moremo reči nič točnega. Žičarna je po več mesecih dosegla plan blagovne proizvodnje; stanje z vložkom ni kritično in se je v avgustu bistveno popra-

vilo. Od obrata hočemo več patentirane žice in ostalih visokovrednih žic. Povpraševanje po naših elektrodah se je v preteklih mesecih zmanjšalo; to je tudi vzrok, da zadnjo soboto v avgustu nismo v tem obratu polno delali.

Z rezultatom v avgustu smo lahko zadovoljni; samo od poprečne prodajne cene zavisi kakšen bo finančni del uspeha. V Zelezarni imamo trenutno okrog 40.000 ton naročil za III. kvartal in 43.000 ton za IV. kvartal; torej za 3 mesece dela za naprej. Gledati bomo morali, da naše kupce zadovoljimo s solidnimi dobavnimi roki in kvaliteto izdelkov.

- ec

Notranja montaža na objektu aglomeracije

no majhnem področju. Takih pogojev v Sloveniji ni, ker neposredna integracija s premogovniki zaradi kvalitete premoga in brez koksarn ne bi imela pomena. Možna bi bila sicer določena povezava z drugimi izvirni energije, npr. električnimi centralami, vendar se o tem ne razmišlja, ker so električne centrale in drugi izvirni energije vključeni v druga integracijska gibanja.

Zaradi uporabe apnenca imajo železarne v svojem sestavu posebne delovne enote — kamnolome, ki pa bodo po vsej verjetnosti tudi še nadalje v integriranem podjetju imeli le značaj delovnih enot v organizacijah, ki jim pripadajo. Precejšnja medsebojna oddaljenost vseh treh železarn namreč onemogoča ustanovitve ene organizacije — kamnoloma, ki bi zadovoljeval potrebe vseh treh železarn, predvsem zaradi prevelikih transportnih stroškov

in neposredne bližine izvorov apnenca. Iz istih razlogov najbrž ne bo mogoče formirati enotno organizacijo oz. enoto, ki bi opravljala storitve članom delovnih skupnosti. Tako formiranje enote dopušča temeljni zakon o podjetjih v čl. 276 in 282. Medsebojna oddaljenost pa bo verjetno vplivala, da bo vsaka železarna še naprej imela le v svojem sestavu posebno storitveno enoto.

Integracijska povezava bi se lahko ustvarila z Metalurškim inštitutom SRS v Ljubljani, ki bi opravljal raziskave in razvojno delo za vse tri železarne oziroma enotno podjetje. Vendar elaborat za sedaj ne predvideva v organizacijski shemi take povezave, čeprav v tehničnem delu omenja možnost sodelovanja s tem inštitutom na področju raziskav. V elaboratu na strani 26 je dobesedno napisano o tem naslednje:

»Slovenske jeklarne bodo celoten razvoj tehnološkega postopka, raziskave proizvodnje in vpeljave nove proizvodnje vršile koordinirano, kot osrednja institucija integriranemu podjetju pa bi pri tem služil Metalurški inštitut.

Metalurški inštitut bo vršil celotne raziskave v zvezi z rudo, koksom, grodljem in ognjevzdržnim materialom. Delal bo na intenzifikaciji procesov izdelave jekla, uvažanju novih analitskih metod, potrebnih v metalurgiji, zasledoval termoeenergetsko ekonomiko metalurških peči, vzdržljivost oblog in potrošnega materiala, kot so kokile, valji itd. V tej instituciji pa bi se koncentrirale tudi vse druge skupne raziskovalne dejavnosti, ki morajo biti obdelane na specialno drugih instrumentih, kot so elektronski mikroskop, mikrosonda, strukturni rentgen itd. Celotna aplikativna razvojno razi-

skovalna dejavnost, vezana na lastno proizvodnjo, bi naprej ostala v posameznih železarnah; koordinacija dela pa se bo vršila preko proizvodno-razvojne službe enotnega podjetja in Metalurškega inštituta.

Iz navedenega bi se dalo zaključiti, da v tem primeru sploh ne gre za ožjo integracijsko povezavo, pač pa le za poslovno sodelovanje oziroma za samostojni zavod, ki bo opravljal raziskave po naročilih združenega podjetja. Če pa bo prišlo do združitve oziroma pripojitve inštituta k podjetju, bi po vsej verjetnosti ništitut zadržal v okviru združenega podjetja položaj z določeno pravno samostojnostjo kot ostale tri železarne. Lahko bi pa imel le položaj enote s samostojnim obračunom.

Med nalogami je omenjena tudi vpejjava enotne kadrovske politike. Tudi na tem po-

dročju bi se morda dalo kaj storiti z vključitvijo obstoječih šolskih inštitucij v novo podjetje. Tako je npr. železarna Jesenice ustanovitelj zavoda Zelezarsko izobraževalni center. Podobna šola obstaja tudi v Ravnah. Verjetno bi bilo pametno združiti kapacitete in jih vključiti bodisi kot zavod ali kot posebno enoto v novo podjetje. O tem elaborat ne pove ničesar. Če pa bo kot doslej, vsaka železarna šolala svoje kadre v šolskih ustanovah na sedežih podjetij, potem bi bilo v interesu racionalnosti nujno vsaj med seboj razdeliti šolanje posameznih profilov kadrov za vse tri železarne. S tem bi bile izčrpane vse možnosti in kombinacije raznih povezav, ki bi tvorile ekonomsko celoto in bi na podlagi medsebojne delitve dela vseeno združevale napore in materialna sredstva za realiziranje čim ugodnejših integracijskih učinkov.

Dejavnost varstva pri delu je sestavni del celot

(nadalj. s 1. str.)

vzroki, ki so pripeljali do takega stanja. Manj je bilo govora o posledicah sedanjega pristopa k zniževanju bolezenske odsotnosti. Skoraj nič pa o novih ukrepih, da bi bile prihodnje posledice manj hude in manj boleče. Zato lahko na prihodnji seji DS pričakujemo drugi del razprave o bolezenski odsotnosti in ne le golo sprejemanje sklepov.

Pomen varstva pri delu

Varstvo pri delu, ki obsega tri osnovne oblike: tehnično, zdravstveno in socialno varstvo, doživlja v naši družbi velike spremembe. V zadnjih letih vedno bolj prodira spoznanje, ki smo ga prej popolnoma zanemarjali, da je dejavnost varstva pri delu enakovreden sestavni del celotne ekonomske dejavnosti v našem gospodarstvu. Ta širša družbena spoznanja imajo pomembne in daljnosežne posledice tudi za našo Železarno.

Vključevanje kompleksnega varstva pri delu v ekonomske in poslovne vidike Železarn vpliva na samoupravne odnose in procese v delovni skupnosti Železarn ter s tem na ekonomski in psihosocialni položaj vsakega posameznika — člana te delovne skupnosti.

Proizvajalci, ki so nosilci celotnega dogajanja v Železarni, njihovo živo delo pa je eden od treh nepogrešljivih faktorjev proizvodnega procesa, so v svojih pravicah in dolžnostih (v svojem družbenem položaju) vedno bolj za-

omejene. To se izrazito kaže na področju zdravstvenega in socialnega varstva v širši družbeni skupnosti, posebno izrazito pa se kaže tudi pri možnostih za ureditev varnega in zdravega delovnega okolja v Železarni.

V času, ko celotno družbeno življenje pretresajo reformna spoznanja o omejenih možnostih nacionalne ekonomike, ko na vseh področjih družbenega dela prevladujejo ekonomske kategorije, v Železarni človeka še vedno gledamo preveč samo s socialne in humanitarne plati, premalo pa z ekonomske. Zaradi takih izkrivljenih pogledov na ekonomiko, izrazito premalo vlagamo v tehnično in zdravstveno varstvo ter v delovno usposobljenost za visoko produktivno, zdravo in varno delo.

za poškodbe pri delu in na poti).

V skupnem številu poškodb so posebej prikazane poškodbe na poti (na delo in z dela). Teh je bilo pred letom 1967 približno 10 %. (leta 1966 npr. skupaj 891, na poti pa 73), leta 1967 pa jih je bilo približno 60 % manj (skupaj 670, na poti 23), kar je treba pripisati določilom 6. člena pravilnika o izplačevanju nadomestil za bolovanje do 30 dni. Po teh določilih se nezgoda na poti prizna le, če je ugotovljena po organih prometne milice ali z verodostojnimi pričami.

Med podjetji jugoslovanske črne metalurgije sta leta 1967 po odstotku poškodb na poprečno letno število zaposlenih pred našo Železarno le železarna Ilijaš z 12,2 % in Sisak z 10,0 %. Zanimivi pa

izgubljenih dni zaradi poškodb pri delu in na poti za 2.422 manj ko prejšnje leto. Prva polovica leta 1968 pa izkazuje za 1.509 delovnih dni manj izgubljenih kot prva polovica leta 1967.

Izvedeni podatek o poprečju izgubljenih dni na eno poškodbo, ki od leta 1964 do 1967 raste, v letu 1968 pa kaže ustaljenost, nam pove, da se je do letos število poškodb hitreje zmanjševalo kot pa izgubljeni dnevi (odstotnost z dela) zaradi njih. Podatki za letos pa kažejo, da se oba kazalca — število poškodb in zaradi njih izgubljeni dnevi uravnovešata.

Poškodbe pri delu v grupah DE

V letu 1967 smo v vseh grupah DE imeli manj poškodb pri delu kot leta 1966, kar se

nadaljuje tudi v letošnjem letu. Za pozitiven rezultat štejeemo stalnost upadanja števila poškodb, kar je značilno tudi za vso Železarno.

Prvo mesto po številu poškodb tudi v letu 1967 zavzemajo valjarne, čeprav je po številu zaposlenih druga največja grupa DE. Zato valjarne prednjačijo tudi po odstotku poškodb na poprečno število zaposlenih.

Drugo mesto po številu poškodb v letu 1967 pa zavzemajo strojno-energetski obrati, čeprav so po številu zaposlenih največja grupa DE. Po odstotku poškodb na poprečno število zaposlenih pa je ta grupa šele na četrtem mestu.

Tretje mesto po številu zaposlenih in po številu poškodb v letu 1967 zavzemajo talilnice, četrto pa HVZ.

Prikaz odsotnosti z dela

leto	% bolniške odsotnosti z dela			
	skupni % vse odsotnosti z dela	skupaj	zaradi bolezn., nezgod in nege družinskih članov	zaradi poročniških dopustov
1962	13,91	6,65	6,39	0,26
1963	14,61	6,84	6,25	0,59
1964	14,97	6,67	6,15	0,52
1965	15,05	6,86	6,32	0,54
1966	15,02	6,81	6,15	0,66
1967	15,13	6,18	5,54	0,64
I. poll. 1968	13,81	7,36	7,22	0,14

Iz tabele se vidi, da je bil skupni odstotek bolniške odsotnosti leta 1967 za 1,63 % manjši kot leta 1966 in da je s tem dosegla v zadnjih šestih letih najnižji odstotek.

so nizki odstotki za železarno Ravne — 4,56, Zenico — 4,6, Nikšič — 5,3 in Štore — 8,4. Posebno za prve tri so podatki nerazumljivi in nanje verjetno vpliva drugačen način

Poškodbe pri delu po DE: (tabela 1)

DE	Povpr. št. zap.		Štev. pošk.		% poškodb na povpr. št. zaposl.		I. 1967		I. 1968	
	1967	I. poll. 1968	1967	I. poll. 1968	1967	1968	1967	1968	1967	1968
plavž martin.	261	276	19	10	skor. 14	7,3	15	3,6		
el. jekl.	472	462	70	39	skor. 7	3	14,8	5	8,4	
šamot	134	132	20	10	skor. 7	4	14,9	4	7,6	
šamot	122	128	10	3		12	8,2	14	2,5	
livarne	164	161	23	11		7	5	14,0	6	6,8
valj. Bela	153	196	23	11	skor. 7	15,0	3	5,6		
Javk. I.	490	428	103	39	skor. 5	1	21,0	1	9,1	
valj. 2400	209	204	27	6	skor. 8	12,9	7	2,9		
Javk. II.	374	376	39	19	skor. 10	10,4	12	5,1		
žič. v.	154	152	18	21	skor. 9	2	11,7	10	13,8	
jeklovl.	142	141	16	8	skor. 9	8	11,2	11	5,7	
str. valj.	39	40	2	3		19	5,1	19	7,5	
HVZ	492	497	75	27	skor. 7	6—7	15,2	2	5,4	
žebli.	77	86	4	5		19	5,2	18	5,8	
elektrod.	193	191	9	7		21	4,7	20	3,7	
str. del.	328	322	28	6	skor. 12	8,5	13	1,9		
str. vzdr.	465	477	55	26		8	11,8	9	5,5	
VEN	229	249	8	3		3,5	22	1,2		
gradb. v.	126	126	9	3		14	7,1	16	2,4	
energ. od.	221	231	4	3		1,8	26	1,3		
RTA	74	75	4	1		18	5,4	17	1,3	
transp.	422	419	51	18		8	6—7	12,1	8	4,3
OTK	172	168	7	0			4,1	21	—	
RO	38	38	1	0			2,6	25	—	
uprava	804	759	8	3			1,0	27	0,4	
UOS	70	61	2	0			2,9	24	—	
GEŽ	361	367	12	6			3,3	23	1,6	
ZJ + GEŽ	6810	6760	647	288	skor. 11		9,5		4,3	

Opomba: Pri procentu poškodb na povprečno število zaposlenih je za 1. 1966 (glej kolono 7) prikazan rang le za prvih 8 DE, za ostale DE pa bi bili (zaradi reorganizacije vzdrževanja oz. pregrupiranja DE) neprimerljivi. Enako velja za povprečno bolniško odsotnost na enega zaposlenega (glej tabelo 2), kjer so rangi primerljivi le za 9 DE.

Poškodbe pri delu in izgubljeni dnevi po DE

Iz tabele je razvidno, da po odstotku poškodb na poprečno letno število zaposlenih prednjačijo naslednje DE: Javork I 21,0 %, HVZ 15,2 %, valjarna Bela 15,0 %, elektrotehnikarna 14,9 %, martinarna

14,8 % itd. (za vso Železarno znaša 9,8 %).

Največ delovnih dni so zaradi poškodb izgubili:

Javork I 2.275, martinarna 1.870, transport 1.585, HVZ 1.387, strojno vzdrževanje 1.128 itd., to pa so ravno tiste DE, ki imajo največ težav zaradi pomanjkanja delavcev oz. nezasedenosti normativov. Odstotnost zaradi poškodb in

Poškodbe pri delu in izgubljeni dnevi za vso železarno

leto	popr. št. zaposl.	Poškodbe pri delu		na poti	skupaj	% poškodb na povp. št. zaposl.		izgubljeni dnevi (bolniška odsotn.) zaradi poškodb		popr. na eno pošk.
		smrtne	ostale			pri delu	skupaj	pri delu	na poti	skupaj
1962	7.086	2 (3)	965	83	1.050	13,7	14,8	17.434	1.326	18.760
1963	6.943	5 (5)	830	99	934	12,0	13,5	15.408	2.228	17.636
1964	6.902	1 (4)	876	95	963	12,6	13,9	14.959	1.855	16.814
1965	6.965	2 (4)	871	138	1.011	12,5	14,5	16.235	2.254	18.489
1966	6.869	2 (5)	816	73	891	11,9	12,9	15.832	1.851	17.683
1967	6.810	1 (1)	646	23	670	9,5	9,8	14.571	682	15.261
I. poll. 1967	6.846	—	345	11	356	5,04	5,20	8.067	312	8.379
I. poll. 1968	6.755	—	288	5	293	4,26	4,34	6.818	52	6.870

varovani. Na to kaže med drugim tudi velik obseg temeljne in posebne državne zakonodaje s področja delovnih razmerij, varstva pri delu, zdravstvenega in socialnega zavarovanja ipd. V takih splošnih in sankcioniranih družbenih okvirih mora biti urejeno tudi notranje življenje v Železarni.

Reformni ukrepi v gospodarstvu, ki skušajo nacionalno ekonomiko postaviti na boljše temelje, so odkrili, da so realne možnosti za uresničitev vseh deklariranih pravic

Skupno število poškodb pri delu in na poti v zadnjih šestih letih kaže tendenco upadanja. Posebno izrazito upadanje števila poškodb pa se kaže v letu 1967 proti prejšnjemu letu (891:670) in iz primerjave letošnjega in lanskega prvega polletja (356:293). Pozitivno sliko dajejo tudi izvedeni podatki o procentu števila poškodovancev v povprečnem letnem številu zaposlenih v Železarni. Prvič v povojnih letih je ta odstotek padel pod 10 (9,5 % samo za poškodbe pri delu in 9,8 %

evidentiranja poškodb (kriteriji, kdaj se neka poškodba pri delu za tako tudi prizna) in drugače organizirana zdravstvena služba (prva pomoč, ambulanta) v podjetju.

V tabeli so prikazane uradno evidentirane smrtne poškodbe pri delu, ki pomenijo smrtne primere v Železarni in na poti v bolnico. Zraven (v oklepaju) pa so prikazani vsi primeri, tudi tisti, ko so naši sodelavci umrli kasneje zaradi posledic poškodb v Železarni.

Leto 1967 kaže, da je bilo

ne ekonomske dejavnosti

Odsotnost z dela zaradi poškodb pri delu po DE (tabela 2)

DE	Izgubljeni dnevi		Povpr. bolniška ods. na 1 zaposlenega		Povpr. boln. odsotn. na 1 poškodbo	
	1967.	I. poll. 1968	1967	I. poll. 1968	1967	I. poll. 1968
	št.	rang	št.	rang	št.	rang
plavž	516	8	180	11	9	1,98
martin.	1870	2	895	2	5	3,96
el. jekl.	417	11	116	16	2	3,12
šamot.	148	21	58	19	1	1,21
livarne	327	14	194	10	1	1,99
valj. Bela	720	7	347	8	7	4,70
Javk I.	2275	1	1069	1	3	4,64
val. 2400	399	12	295	9	1	1,91
Javk. II.	775	6	368	6	2	2,07
Žič. valj.	512	9	363	7	4	3,32
jeklovl.	360	13	169	13	6	2,54
str. valj.	18	26	51	21	2	0,46
HVŽ	1387	4	840	3	1	2,82
žebelj.	35	25	29	23	1	0,45
elektrod.	221	18	71	18	1	1,14
str. del	506	10	88	17	1	1,54
str. vz.	1128	5	630	4	1	2,43
VEN	177	20	55	20	1	0,77
gradb. vz.	260	16	158	14	1	2,06
energ. od.	63	23	33	22	1	0,29
RTA	94	22	1	24	1	1,27
transp.	1585	3	507	5	8	3,78
OTK	294	15	0			1,71
RO	5	27	0			0,13
uprava	191	19	123	15		0,24
UOS	45	24	0			0,64
GEŽ	248	17	178	12		0,69
Skupaj	4579		6818			2,14

drugih obolenj (oziroma skupne odsotnosti z dela) povzroča nekompletnost posad, kar zopet pomeni nove nevarnosti za neizpolnjenost poškodb ter druge zdravstvene okvare.

Največ izgubljenih dni na enega zaposlenega ima valjar na Bela 4,7, sledi Javornik II 4,64, martinarna 3,96, transport, 3,78, valjarna žice 3,32, elektrojeklarna 3,12 itd. (kol. 16 in 17). Pri normativu s tako malo rezervo kot jo ima valjarna Bela in pri tako okrnjenih posadah, kot jo imajo ostale navedene delovne enote, to pomeni veliko dodatno fizično naprežanje in nevarnost (to posebno velja za staro žično valjarno!).

Po vseh teh kazalcih se na prvih mestih pojavlja valjarna Bela, kar kaže, da kljub modernjšemu postrojenju obstaja velika nevarnost za poškodbe; dejstvo pa je tudi, da so poškodbe zelo hude, saj zahtevajo poprečno največ bolezenskih dni — 31,3 na eno poškodbo.

Vzroki nezgod in poškodb ter stopnja varnosti

Najpogostejši zunanji vzroki poškodb v zadnjem polletnem letu, ki kažejo na tehnološke karakteristike delovnega procesa oz. odkod izven človeka izvira defekt (kjer je nevarnost skrita). Za celotno Železarno kažejo naslednje: z 51,3% so na pr-

vem mestu strojni deli oz. deli naprav pri prenosu in montaži ter polizdelki in končna roba pri prenosu oz. transportiranju. Seže za 10,8% sledijo delovna pota in prehodi. Pri tem je treba omeniti, da velikokrat vir vseh defektov vidimo ravno v tem drugem — pravimo: nered, navlaka itd., — ker je pač bolj vidno in bolj bode v oči.

Pri vsaki nezgodi, ki povzroči poškodbo, nastopata kot neposredna faktorja vedno nek tehnični faktor in osebni faktor (samo po sebi se skoro nič ne zgodi, sprožilec nevarnosti je vedno človek). Pri našem delu ocenjujemo, kateri tehnični ali osebni faktor pri dogodku prevladuje oz. drugače povedano, ali je večja krivda na človeku ali pa se je v danem primeru nezgodi težav izogniti. Glede na to podatki iz obdobja zadnjega poldruga leta kažejo, da je v 61% poškodb prevladoval tehnični faktor in v 39% osebni faktor. S tem je ovrženo mišljenje, ki je pri nas velikokrat prisotno, da so v več kot 90 odstotkih ljudi za poškodbe sami krivi. To razmerje je prav tako kot ga navaja tuja literatura s tega področja.

Omeniti pa je treba, da tistih nezgod, ki nimajo za posledico poškodb, pač pa le materialno škodo, ne registramo, ker zaenkrat še ni instrumenta za to (pri poškodbah je tak instrument nadomestilo za čas bolovanja). Razen večjih nezgod, kjer bi

lahko prišlo do posameznih ali kolektivnih poškodb in razen slučajno odkritih dogodkov — tega ne zve. Posredi je tudi strah pred sankcijami (preganjanjem) predpostavljenih. V tem smislu je bilo na vodstvu tehniškega sektorja sprejetih (v zadnjem letu) že nekaj sklepov, ki pa se ne izvajajo.

Pri tehničnem faktorju kot glavnem neposrednem vzroku poškodb nastopa z 28,1% natrpano delovišče, zlasti prehodi, z 22,6 — motnje v normalnem tehnološkem procesu (ozko grlo, motnje, kvare itd.), z 21,5 pa nepravilno zgrajeni in opremljeni delovni prostori — delovišča.

Pri osebnem faktorju kot glavnem neposrednem vzroku poškodb s 43% nastopa neracionalen in nepravilen (in s tem nevarni!) način dela pri posamezniku, s 35,4% pa naglica pri delu (v primerih, kjer je naglica kršenje varnostnih predpisov) itd. Prvi vzrok kaže na pomanjkljivo usposobljenost, drugi pa na nevarno forsiranje dela, na katerega vpliva tudi vrsta drugih (neposredno predpostavljani, oblikovalci operativnih planov, tisti, ki kadrujejo delovno silo itd.). Nedisiplina je udeležena pri 5,1% poškodb in skupaj z alkoholizmom daje čisto osebno krivdo.

Ko govorimo o osebni krivdi je treba omeniti še kaznovanje zaradi kršenja predpisov o varstvu pri delu, ki pomenijo disciplinsko sankcijo (pri poškodbah pa deluje materialna sankcija — t. j. višini nadomestil do 30 dni).

Izredni dopusti za kulturne in športne delavce...

(Popravek in dopolnitev)

V prejšnji, 35. številki ŽELEZARJA, smo na prvi strani objavili članek z gornjim naslovom, danes pa objavljamo naslednji popravek in kratko tolmačenje, glede odobranja in koriščenja izrednih dopustov za športne in kulturne delavce.

Odobrene in objavljene kvote izredno plačanih dopustov za posamezne organizacije in društva, ki sodelujejo v akcijah ali tekmovanjih zveznega oziroma republiškega značaja ali pa imajo tradicionalna mednarodna srečanja, so načelne ali še bolj rečeno okvirne, namenjene največ vodstvom organizacij ali društev pri načrtovanju dejavnosti. S tem pa ni rečeno, da morajo društva in organizacije toliko dni izredno plačanih dopustov tudi dobiti ali pa, da v primerih nujne potrebe ne bodo mogli dobiti tudi kakšen dan dopusta več. To so okvirne kvote, ki naj jih vodstva društev in organizacij upoštevajo pri načrtovanju svoje dejavnosti.

Glede odobranja pa naslednja sprememba oziroma popravek: Za vsako posamezno prireditev ali tekmovanje

	alkohol	medsebojni obračuni	opustitev varstv. ukrepov	
talilnice	5	15	11	31
valjarne	4	2	12	18
predelovalni obrati	6	2	5	13
strojno-energ. obrati	30	3	16	49
upravne službe	3	—	—	3
	48	22	44	114

Poklicna obolenja in delovni pogoji

Vzroki odsotnosti z dela	Odsotnost z dela v %		
	1966	1967	I. poll. 1968
Vsi vzroki (bolezn, dopusti in drugi izostanki z dela)	15,02	15,13	13,81
Poškodbe pri delu, poklicna in ostala obolenja	5,91	5,59	7,22
Poklicna obolenja	0,02	0,05	0,03
Primeri zdravljenja za poklicnimi obolenji	4	5	3

Presenetljivo nizek % odsotnosti z dela prispevajo poklicna obolenja, kar ima vpliv v tem, ker je v Železarni malo obolenj, ki so v »nacionalni list« tretirani kot poklicna obolenja.

Po drugi strani pa se iz liste obolenj vidi vrsta obolenj, ki so nedvoumno posledica (vsaj pretežna posledica) dela v ŽJ npr.: 629 primerov vseh vrst revmatizma s 13,74% bolovalnimi dnevi — kar znese 11% vse odsotnosti z dela zaradi bolovanja in drugih naslovov zdravstvene zavarovanja; — 622 primerov obolenj zaradi zgornjih dihalnih organov s 4,56% bolovalnimi dnevi, kar znese 3,5% vseh bolovalnih dni.

Isto kažejo tudi podatki o invalidnosti. V letu 1967 je bilo 54 invalidsko upokojenih, med temi le dva zaradi posledic poškodb.

Poleg tehničnih ukrepov za

preprečevanje poškodb so enako potrebni tehnični ukrepi za odpravo vseh tistih vplivov, ki povzročajo ostala obolenja, predčasno (invalidsko) upokojitev itd. Delovno okolje ima v tem pogledu dolgoročne posledice.

Ker se po tehnični plati ne bo tako hitro uredilo, pa tudi napake delamo še naprej (večkrat so tudi neobhodni kompromisi, večkrat pa neodgovornost), je treba pazljivo pristopiti k beneficirane mu stažu.

Po drugi strani je pa taka obolenja, kjer je očitno vzrok v delovnem okolju, treba (vsaj interno!) tretirati kot poklicna obolenja in jih v pogledu nadomestil za čas bolovanja izenačiti s poškodbami pri delu. Torej v pogledu nadomestil. Za obe vrsti obolenj so vzroki v Železarni in ni razloga, da jih ne bi enako tretirali.

P.

M. Polak

V stiski spoznaš prijatelja!

Češkoslovaški državljani, ki so bili nastanjeni v avto campu v Biogradu na moru ter po okupaciji Češkoslovaške bili v našem počitniškem taboru v Biogradu, so UO Železarne poslali zahvalo z naslednjo vsebino:

Spoštovani prijatelji!

Tragični dogodki v Češkoslovaški, ki so vznemirili ves napredni svet, so nas dosegli v vaši dragi domovini, v Biogradu na moru. V tem težkem času smo našli polno podporo, tako moralno kakor tudi materialno pomoč v vašem rekreacijskem centru.

Do solz smo bili ganjeni, ko nam je upravnik vašega centra skupaj z ostalimi gosti ponudil pomoč. Pri nas poznamo izrek: »V stiski spoznaš prijatelja!«

Vam vsem se pristočno zahvaljujemo in vaše bratske pomoči nikoli ne bomo pozabili.

Emil Svoboda z družino
Brno, Tučkova 15, ČSSR

VI. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije Za delitev odgovornosti staršev in družbe pri vzgoji, izobraževanju in razvoju otrok

Sesti kongres Zveze sindikatov Jugoslavije je v kongresnih razpravah posvetil precej pozornosti tudi vprašanju življenja in vzgoje otrok in vprašanju potreb sodobne družine. Danes povzemamo osnovne misli iz resolucije, ki obravnava ta vprašanja.

S povečanjem materialne osnove in življenjskega standarda se spreminjajo tudi razmere in način življenja sodobne družine. Ta razvoj pa prinaša s seboj tudi nove zahteve in probleme, ki zahtevajo sodobne rešitve na samoupravnih osnovah v novih razmerah, ki jih uveljavlja družbena in gospodarska reforma. Delovni človek naj bi v teh razmerah imel možnost, da na samoupravni osnovi ali v delovni organizaciji ali v komuni sodeluje in odloča o najboljših rešitvah pri izboljšanju življenjske ravni.

Med vprašanji, ki jih odpira sedanja stopnja razvoja in ki zadevajo življenje sodobne družine, so posebno aktualna vzgoja otrok, sodobna organizacija in način prehrane ter koriščenje raznih uslug, ki jih sodobna družina potrebuje. Vse to pa se tesno povezuje s povečanjem produktivnosti dela in izboljšanjem življenjske ravni.

Ugotovitev kongresa je, da odnos družbe do mladega naraščaja in sploh do reševanja gornjih vprašanj zaoznanja za doseženo stopnjo splošnega družbenega razvoja. Glavni vzrok, poleg nekaterih drugih, je nezadostno sodelovanje delovnih ljudi in sindikata pri oblikovanju te politike v delovni organizaciji in v občini.

Vprašanje varstva in vzgoje in skladno ustvarjanje pogojev za njihov normalni razvoj je po mnenju kongresa, sestavni del prizadevanj za zagotovitev naprednega razvoja celotne družbe. Ob tem opozarja kongres na naslednje probleme in naloge:

Sedanje stanje zahteva znatno večje naložbe v razvoj otroškega varstva in večjo družbeno in strokovno odgovornost za racionalnejšo porabo denarja. Za hitrejšo reševanje nalog s področja varstva in vzgoje je potrebno krepiti obstoječe sklade

z večjimi vlaganji tako družbeno-političnih skupnosti, kot delovnih organizacij, tam pa, kjer še ustreznih skladov ni, jih je potrebno ustanoviti. Denar teh skladov mora biti materialna osnova za izvrševanje programa razvoja otroškega varstva. Da se poiščejo dodatni viri denarja za te sklade, mora sindikat stalno spodbujati akcijo združevanja.

Prizadevanja sindikalne organizacije morajo biti usmerjena tudi v to, da bodo delovni ljudje imeli tako v delovnih organizacijah, kakor v kraju bivanja večji vpliv pri delitvi in načinu porabe tistega dela presežne vrednosti, ki je namenjen za splošne potrebe.

Sindikat se bo skupaj z drugimi dejavniki vključil v prizadevanja, da se bodo šolski sistem in vzgojne ustanove bolj ukvarjale z vprašanji vzgoje mladine in otrok kot so se doslej. Sindikat se bo prizadeval in spodbujal večje sodelovanje in koordinacijo med šolo, družino in družbo pri vzgoji in izobraževanju otrok in za delitev odgovornosti staršev in družbe pri vzgoji, izobraževanju in razvoju otrok.

Kongres v svoji resoluciji poudarja in opozarja na ustreznost profila kadrov, ki bodo uresničevali program družbene skrbi za otroke ter na vlogo in naloge profesionalnih združenj in strokovnih služb. Skupaj z ostalimi družbenimi dejavniki se mora sindikat tudi v bodoče bolj kot doslej prizadevati za vzgojo staršev, da bodo usposobljeni za pravilno vzgojo svojih otrok in za njihov razvoj.

Prizadevanja sindikata morajo biti v prihodnjem obdobju usmerjena v to, da se zagotovi učinkovitejši sistem zdravstvenega varstva matere in otroka, za učinkovitejšo preventivno ukrepe, za usposabljanje in gradnjo

ustreznih zdravstvenih ustanov, za modernizacijo teh ustanov in za hitrejšo uveljavljanje sodobnih znanstvenih dosežkov na tem področju ter za izobraževanje potrebnih kadrov.

Sindikalne organizacije se bodo morale skupaj z drugimi dejavniki mnogo bolj kot doslej prizadevati za širjenje mreže otroških ustanov in drugih oblik varstva (podaljšano bivanje v šoli, celodnevno varstvo, zdravilišča, klubi, igrišča, delavnice za tehnično izobraževanje in drugo). Ta naloga izhaja iz uvajanja skrajšanega delovnega tedna, večzmenkega dela in vedno večjega števila družin, kjer sta zaposlena oba roditelja.

Zaradi teženj, ki se javljajo na nekaterih področjih, da se ukinejo šolske kuhinje in ker je še veliko število otrok, ki ne uživajo pravilne prehrane, se bodo morale sindikalne organizacije v občini vključiti v prizadevanja za razširitev mreže šolskih kuhinj in za povečanje števila otrok, ki se hranijo v šolskih kuhinjah.

Sindikati se morajo zavzemati za usklajevanje uslug otroških ustanov s potrebami in možnostmi staršev in za njihovo racionalno organizacijo in poslovanje. Spremembe v načinu življenja sodobne družine, ki jih pogojuje

nov delovni čas, nalagajo sindikalnim organizacijam dolžnost, da posvečajo pozornost prehrani delovnih ljudi, kvalitetni hrani in večjemu vplivu znanosti na način prehrane.

Ob tej nalogi bo prizadevanje sindikata moralo biti usmerjeno v delovnih organizacijah in občinah za postopno večanje proizvodnih zmogljivosti obratov družbene prehrane ter za izpopolnitev sistema in mreže za raznašanje hrane. Za izvrševanje teh nalog bo potrebno združevanje denarja vseh zainteresiranih dejavnikov obenem z usklajevanjem interesa prehranske industrije in gostinstva s potrebami delovnih ljudi in njihovo kupno močjo. Delovne organizacije in sindikati bodo morali več pozornosti posvetiti tudi organizaciji tovarniških menz in pripravljanju toplih obrokov za delavce med delom.

Kongres meni, da je v bodoče potrebno večjo pozornost posvetiti tudi prevozom na delo, ker pogoji za prevoz niso vedno usklajeni z možnostmi delovnih organizacij in komun ter s potrebami delavcev.

Potrebe zaposlene družine in nerazvitost servisov za pomoč družini in gospodinjstvu zahtevajo večja prizadevanja sindikata, da se pri sprejemanju letnih in dolgoročnih programov razvoja računa tudi na razvoj in krepitev terciarnih dejavnosti v občinah.

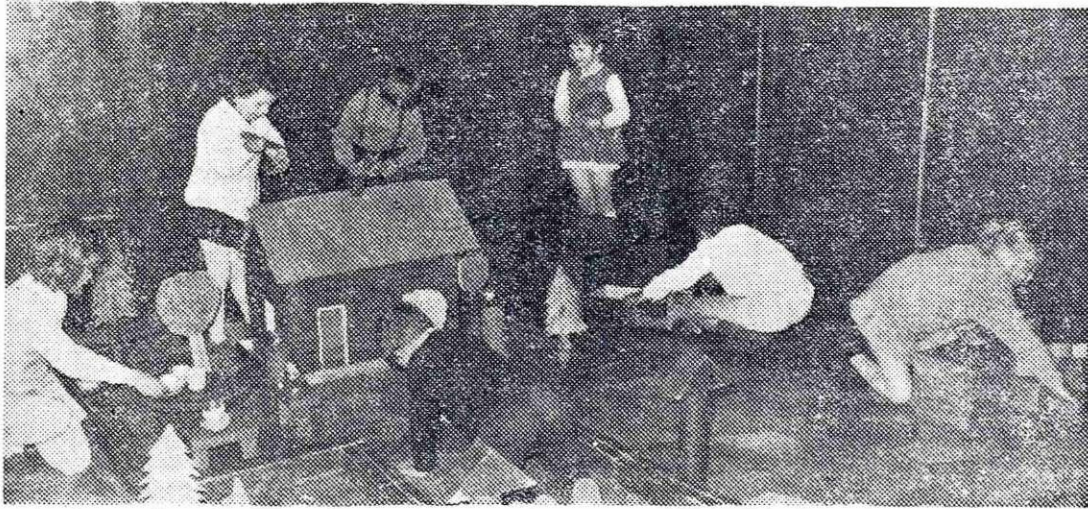
Sindikati se bodo prek najrazličnejših oblik aktivnosti vključevali v akcije, ki pospešujejo prizadevanja de-

lovnih ljudi na samoupravnih osnovah v kraju bivanja in v občini, za zagotavljanje pomoči zaposleni družini.

Za uspešno reševanje vseh teh nalog in za učinkovito sodelovanje se morajo sindikalne organizacije in vodstva, posebno pa občinski sindikalni svetji tako organizirati in delovati, da bodo vedno v središču dogajanja in da bodo spodbujali reševanje teh nalog na samoupravnih osnovah in na osnovi samoupravnih dogovorov.

Izpolnjevanje teh nalog zahteva, da se posebna pozornost posveti izdelavi sistema programiranja, pri čemer je potrebno upoštevati celoten postopek programiranja. To pomeni ugotavljanje položaja in potreb v delovnih organizacijah in mestnih skupnostih. Letni in dolgoročni programi dela naj bodo osnova za izdelavo ustreznih programov družbenega razvoja občine, obenem pa osnova za financiranje vseh dejavnosti na področju organiziranja življenja in vzgoje otrok in zadovoljevanje potreb sodobne družine.

Resolucija VI. kongresa ZSJ ob koncu poudarja, da sindikalne organizacije morajo podpirati načelo solidarnosti pri reševanju teh vprašanj in nalog. Hkrati pa spremljati uresničevanje teh nalog in na ta način organizirano prispevati k izboljšanju življenjskih in delovnih razmer zaposlene družine. Ob vsem tem pa bo prišlo do večjega izraza tudi njeno samoorganiziranje pri reševanju potreb življenjskega standarda.

Sedanje stanje zahteva znatno večja vlaganja v razvoj otroškega varstva

Ob 20-letnici Tehniške srednje šole

Kmalu po osvoboditvi je nastopilo v industriji občutno pomanjkanje srednjega strokovnega kadra. Ker obstoječe srednje strokovne šole za odpravo vrzeli v pomanjkanju tega kadra niso zadostovale, je izdal predsednik vlade FLRJ leta 1947 uredbo o delavskih tehnikumih. Za pridobitev večjega števila metalurških tehnikov, ki so primanjkovali v železar-

ski industriji širom države, je bil ustanovljen pri železarni Jesenice Metalurški delavski tehnikum. Delovati je pričel pred 20 leti, tj. s šolskim letom 1948/49. Začasne prostore je zagotovila železarna Jesenice, katere vodstvo je bilo zaupano inž. Bošku Marjanoviču, v takratnem Fizikurnem domu, pozneje pa se je preselila v novo dograjeno

stavbo metalurške poklicne šole.

V šolo, katere namen je bil nuditi delavcem z ustreznim predizobrazbo možnost doseči poklic metalurški tehnik, je bilo sprejetih prvo šolsko leto 33 kandidatov. Ti so bili iz železarne Jesenice, železarne Ravne, železarne Store, železarne Ženica, železarne Smederevo, rudnika Ljubija in rudnika Bor, kar dokazuje, da je delovala šola v zveznem merilu. Ker je trajalo šolanje sprva le tri leta, je dal Metalurški delavski tehnikum na Jesenicah s šolskim letom 1950/51 prvih 27 absolventov, med katerimi

so bili tudi Janez Bregant, Franc Gasar, Franc Gašperin, Franc Globočnik, Tone Grošelj, Tone Pogačnik, Maks Sterle in Šifrer Edo iz naše Železarne, kjer zavzemajo danes vidna delovna mesta. Zaradi podaljšanja učne dobe na štiri leta, je dala šola naslednjih 24 absolventov s šolskim letom 1952/53, do ukinitve, ki je bila s šolskim letom 1954/55, pa je vzgojila vsega 92 metalurških tehnikov. Zanimivo je, da je bilo med 92 absolventi 71 absolventov iz Slovenije, 10 iz Bosne in Hercegovine, 5 iz Srbije, 4 iz Hrvaške in 2 iz Črne gore.

Ker metalurški delavski tehnikum na Jesenicah v teku svojega obstoja ni vzgojil zadostnega števila srednjega strokovnega kadra za potrebe železarske industrije, je bil po njegovi ukinitvi na predlog železarne Jesenice in republiškega sveta sindikatov Slovenije v sporazumu s svetom za kulturo LRS odprt na Jesenicah s šolskim letom 1955/56 metalurški delavski oddelak ljubljanske tehniške srednje šole. Ta se je s šolskim letom 1957/58 osamosvojila kot proračunska ustanova Okrajnega ljudskega odbora Kranj. Šola, ki je dala

Še enkrat

Za kvalitetnejšo hrano in odnose v Kazini

V 35. številu Zelezarja je pod tem naslovom objavljena izjava Dušana Tomića uredništvu Zelezarja, brez podpisa avtorja članka. V času, ko se je to dogodilo, sem bil na rednem letnem dopustu. Po vrnitvi na delo sem o tej zadevi dobil na mizi naslednje izjave:

Izjava kuharja Vinka Vdovca sanitarni inšpekciji Sob Jesenice:

»Dne 13. 8. 1968 je gost izjavil vodstvu Kazine, da je našel v juhi črva. Prišli smo do ugotovitve, da črv ni bil v juhi po krivdi kuhinje. Kot kuhar poznam zajedavce sadja, zelenjave itd. Raziskava je pokazala, da je črv sadni. Dne 13. 8. nismo imeli na jedilniku nobenega sadja. V čebulji, korenju in paradižniku pa še nisem nikoli videl tako velikega črva. Juho pred izdajanjem na izdajni pult precejamo. Ugotovili smo, da črv ne bi mogel priti skozi luknjice v cedilu.

To je ugotovila tudi sanitarna inšpekcija.

Izjava v. d. upravnika Kazine Ivana Dakskoflerja sanitarni inšpekciji Sob Jesenice:

»Dne 13. 8. ob 12.30 uri je gost reklamiral juho, v kateri je bil črv. Prinesel je v pisarno ostanek mesne juhe z rezanci iz palačink. Pregledal sem s kuharjem Vinkom Vdovcem, kako bi do tega moglo priti. Juha je bila kuhana iz mesa in ne iz kosti. Tembolj je bilo skrivnostno, ker je bil črv popolnoma trd in je izgledal kot zajedalec sadja in ne mesni, še manj pa, da bi izvirala iz solate ali druge zelenjave. Juha je bila pred serviranjem precejena skozi rešeto, ki ga uporabljajo za take namene. Ostanek juhe s črvom je bil postavljen na stran, gostu pa ponudena nova porcija juhe, katero pa je odklonil. Gost se je vrnil v restavracijo, da poje še ostali del kosila. Po končanem obedu pa je po izjavi Julijane Harl hotel oditi, ne da bi poravnal račun za kosilo, katerega je pojedel. Za juho je bilo odobreno, da se mu ne zaračuna.

To je bila druga reklamacija tega gosta. Pred nekaj dnevi je reklamiral pražena jetrca, češ da so preveč

maslna, da je preveč masti. Jetrca so bila postavljena v hladilnik, naslednji dan pa je bilo razvidno, da količina maslobo ni bila prevelika, temveč je ustrezala normativi, ki je predpisan za tako porcijo.

Tudi vsi očividci v kuhinji so se v celoti strinjali z obema izjavama.

Tu ne gre za opravičevanje, povsod se lahko kaj nezaklenega dogodi, gre le za resnico in logične ugotovitve. Sedaj pa še na kratko o odnosih do gostov v Kazini, ki ne trdimo, da včasih res niso taki kot bi morali biti. Iz tega razloga smo že več oseb strežbe zamenjali, vendar se še dogodi kak neljubi primer, ki ga ne želimo. Pri sprejemanju mer za take primere in v razgovorih in pritožbah strežnega osebja ter po lastnih ugotovitvah pa je nekaj gostov, te lahko naštejemo na prste ene roke, ki so skoraj nemogoči, nobena stvar jim ni prav, šikanirajo strežno osebje, ne glede kdo je po imenu, jih zmerjajo za nič z nekulturnimi izrazi, tudi tako daleč, da bi se lahko posluževalo osebje sodišča, če ne bi vsak raje odstopil od tega samo zaradi neljubih poti.

Razumljivo je, da taki gostje s takim odnosom tudi osebje spravijo v položaj, da vedno ne more molčati. Žalostne posameznih gostov grede tako daleč, da je v razburjenju in nehoti trenutno neprijazna tudi do poštenega in mirnega gosta, za kar je tej osebi takoj žal, ko to ugotovi, vendar pa je že prepozno. Kaj bi vi naredili, če vam gost naroči konjak in ko mu ga prinesete, vas mahruje, da je naročil slivovko, ko mu zamenjate za slivovko, vas zopet »nekam« pošlje in trdi, da je naročil konjak itd. Naroči posebej cigarete, nato jo pošlje po vžgalice, nato po malo pivo, nato po slivovko, ki jo pije

s pivom in to kar za povrstjo, ostali gostje pa čakajo in se jezijo nad slabo postrežbo. Naroči hrano, ko poje, pošlje natakarico po malo pivo, ko ga ta prinese, gosta, ki je naročil in še ni plačal hrane, ni več. Človek, ki iz svojega lastnega žepa mora plačati za drugega, res ne more biti tako razpoložen kot služba zahteva.

Take vrste gostje imajo strežno osebje za neke vrste sužnje, katere bi najraje porabil za vse svoje potrebe. Ko se mu iz človeških razlogov upre, ni nič več vredna, vse dela narobe, toži jo njenim nadrejenim itd. Sicer težko, vendar nekako razumem, da vesel vinjen človek razbije kozarec, ne morem pa razumeti, da potem to utaji ali celo ne verjame, da plača to osebje. Tako zrežejo nov prt, drugi zopet zasadi nož v mizo skozi prt, ga vrže v vrata, razbije sedemmilimetrsko steklo v vratih ter ponavadi utaji ali celo grozi, če vztrajaš, da je to naredil on. Grozi ti celo s smrtjo, zakolom itd. Je to še človeško? Kje je kultura nekaterih posameznikov? Sreča, da je teh malo, kot sem že v začetku navedel, vendar na splošno zelo kvarijo razpoloženje osebja in navzočih gostov. Včasih, če komu kaj rečeš, ti podrobi: »Kazina je naša.« Prav, če je naša. Potem moramo gledati, da bo lepo in v redu. Inventar bomo čuvali, ne pa ga uničevali in odnašali ploščice iz stranišča v pritličju, vrvice za spuščanje vode v I. nadstropju itd. (v enem tednu smo zamenjali štiri). Ne bomo razbijali straniščnih školjk, lijakov, straniščnih desk, trgali mrežice iz lin, kjer so žarnice in odnašali tudi te itd. Lahko bi še in še našteval podobne primere o polivanju pijače, metanju ogorkov po podu itd., vendar za razumevanje je to dovolj.

Mislím, da moramo iz obeh strani izboljšati odnose in upoštevati, da smo vsi enakopravni ljudje, potem pa smo sigurni, da bo manj pritožb gostov in manj tožb našega osebja predpostavljanim.

Alojz Zajc

s šolskim letom 1958/59 zopet 22 novih absolventov, je ustanovila tudi večerni oddelek, pozneje pa poleg metalurškega še strojni oddelek.

Do letošnjega, tj. dvajsetega šolskega leta je diplomiralo skupaj 282 kandidatov, od tega 255 na metalurškem in 27 na na strojnem oddelku. Upoštevajoč letošnje obiskovalce zadnjih letnikov, pa bo dala TSS Jesenice v teku svojega 20-letnega delovanja nad 300 diplomantov. Sola, ki jo je s šolskim letom prevzel in uspešno vodi ravnatelj Branimir Lorenčič, je delovala prvo desetletje le

s honorarnimi predavatelji, ki so s svojo strokovnostjo in vestnostjo opravili veliko delo, saj je po njihovi zaslugi šola zaslovela in opravičila svoj obstoj. V drugem desetletju je pričela dobivati šola redni predavateljski kader, ki je danes le še delno dopolnjen s honorarci.

Ob 20-letnici šole ne smemo mimo Poldeta Ulaga, ki je 12 let uspešno vodil tehnikum in TSS v zelo težkih pogojih dela. Nadalje moramo omeniti inž. Lea Kneza, prof. Marjana Ažbeta, prof. Jožeta Sifrerja, prof. Vlada Rotarja, prof. Cili Kodričevca, dr. inž.

Marina Gabrovška, inž. Avgusta Karbo, inž. Draga Grobovška, inž. Franceta Vilmana, inž. Jožeta Novaka in inž. Vinka Čizmana, ki so poleg drugih dolga leta predavali na šoli in imajo velike zasluge za vzgajanje srednjega strokovnega kadra na Jesenicah in tudi za obstoj tehnične srednje šole na Jesenicah. Bilo bi prav, da bi vzporedno s 100-letnico železarne Jesenice praznovali tudi 20-letnico Tehnične srednje šole na Jesenicah, ki je in tudi še deluje v glavnem le za dotok srednjega strokovnega kadra jeseniški železarni.

Ljudje so leteli po zraku, kot bi imeli krila

Nadaljevanje in konec

Ameriški strokovnjaki so izračunali, da bi bilo pred neposrednim zadetkom atomske bombe varno zaklonišče dvesto metrov pod zemljo na kamnitem terenu. Direktno v zaklonišča bi bomba zadela le redkokdaj, ker pa so takšna zaklonišča težko izvedljiva, bi praktično prišli v poštev za zaščito pred atomsko bombno samo rovi, kleti in navadna zaklonišča.

Vsaka klet varuje človeka pred indirektnim zadetkom, oziroma pred toplotnim valom in zračnim pritiskom. Takšno zaščito zagotavljajo tudi zaklonišča. Po svetu so napravili že mnogo poskusov, kako varujejo navadni zaščitni ukrepi. V ta namen so zgradili manjša mesta, ki je nad njim eksplodirala atomska bomba. Ugotovili so, da so celo navadni jarki odlično zaščitno sredstvo, če so le nekaj globlji in če je nad njimi le pol metra debela zemeljska plast.

Zaščita ljudi, ki delajo na prostoru, nad katerim je eksplodirala atomska bomba, je podobna zaščiti pri zastrupitvi z vojnimi plini. Ljudje nosijo posebne zaščitne obleke, rokavice in plinske maske, ki varujejo pred radioaktivnim prahom. Jakost izžarevanja merijo s posebnimi aparati (z Geigerjevimi števci in u. ionizacijskimi komorami). Nekateri teh aparatov so zelo praktični in so po obliki podobni nalivnim peresom. Moč žarkov merijo z rentgeni.

Predmetom, ki jih je zastrupil radioaktivni prah, na primer obleko, pohištvo in podobno, je težko odvzeti radioaktivnost. Najbolje je, če obleko operemo z mnogo vode in mila večkrat zapovrstjo. Po pranju je treba predmete preiskati s posebnim aparatom (Geigerjev števec in pod.), da se ugotovi ali je radioaktivnost odstranjena. Podoben je postopek tudi pri ljudeh, ki jih je zastrupil radioaktivni prah. Najbolje je pranje zastrupljenih predmetov ali pa polivanje, na primer pohištva, z močnimi curki vode.

Če hrana ni bila v zabojih, je nevarnost, da je postala radioaktivna. Nikakor je ni mogoče uporabiti vse dotlej, dokler je niso pregledali z Geigerjevimi števci. Vzhod in Zahod se vedno tekmujeta v boju za premoč glede atomskega orožja. Nova vojna, če bi do nje prišlo, bi uničila civilizacijo in človeštvo. Upamo, da do tega ne bo prišlo in da bodo atomske energije uporabljali za blaginjo vsega človeštva, ker so sile miru močnejše in se krepijo iz dneva v dan. Naša pripravljenost in izurjenost v obrambi pa bo le okrepila miroljubne sile in zmanjšala vojno nevarnost. Slavko Tarman

Vsako de'lo...

(nadalj. s 1. str.)

ševno in fizično oziroma materialno zadovoljstvo pri delu.

S temi svojimi stališči ne želim soliti pameti nikomur. Želim le poudariti, da ni tako enostavno odkriti in predlagati določeno izboljšavo. Nekdo izboljšavo lažje odkrije, drugi težje. Vsekakor pa vsak avtor izboljševalnega predloga predhodno vloži v to mnogo razmišljanj in naporov, predno pride do osnovne zamisli. Včasih potrebuje tudi pomoč od predpostavljenega, da bi ga razumel in mu pomagal zamisel prenesti na papir in idejo sprejeti kot koristen in vreden predlog. Žal večkrat naleti na nezumevanje in namesto zahtevane in pričakovane pomoči dobi občutek, da si preveč domišlja in da se meša v delo nekoga drugega, da njegova zamisel ni dobra, da se ne more koristno uporabiti, da so to že preje vedeli itd.

Tako zbledi avtorjeva dobronamerna zamisel, njegovo hotenje nekaj izboljšati, želja koristiti delovnemu kolektivu in sebi izboljšati delo, kar prav gotovo negativno vpliva tudi na druge pobudnike dobrih in naprednih idej.

Da bi to dejavnost in prizadevanja izboljšali in pove-

čali, je potrebno marsikaj spremeniti in popraviti. Predvsem pa spremeniti mišljenje o tem, da pri tem ne gre zato, kdo je bolj ali manj pameten, temveč zato, kdo pri delu več razmišlja, kdo želi in se prizadeva za to, da bi on gospodaril nad delom in ne obratno. Odvrči je treba mišljenje, da so tehnične in druge izboljšave monopol določenega kroga vodilnih ljudi v podjetju. Vedeti moramo, da prav neposredni proizvajalec, ki dnevno neštetočrat ponovi svoje delovne operacije, sam najbolj želi, da bi delal hitreje, lažje in bolj varno. Ravno zato prav od njega moramo pričakovati majhnih, toda pomembnih izboljšav, seveda, če bo dobil spodbudo, pomoč in priznanje od svojih predpostavljanih.

Če bomo opustili omenjena egoistična, ljubosumna in druga napačna in za napredek škodljiva mišljenja ter s tehnično pomočjo in s pohvalami in pravičnimi nagradami spodbujali vse člane našega delovnega kolektiva ter njihove dobre zamisli in predloge dopolnjevali, jih predlagali dalje in jih potem tudi realizirali oziroma vključevali v proizvodni proces, potem sem prepričan, da bo tehničnih in drugih izboljšav vedno več. Ja

(Pred proslavo 25-letnice vstaje na Primorskem)

Pravijo, da je od vojne sem v svetovni literaturi prišel roman že nekako iz mode in da je najpopularnejša ter najbolj priljubljena oblika, v kateri se izražajo sodobni književniki, kratka zgodba. Naj bodo te zgodbe resnične ali izmišljene, bolj ali manj pretresljive, resnica je, da je bilo na svetu napisano malo takih in tako človeških kratkih zgodb, kot jih je pisala zadnja vojna. Eno od teh je napisal otrok pionir Angel Makuc iz Praprotna na Šentviški gori na Primorskem. Opisal je smrt svojega prijatelja Justina, čisto na kratko, čeprav takrat najbrž ni niti slutil, da bo svoje življenje končal v plinski peči, njegovo pismo pa da bo najdeno šele osemnajst let kasneje.

Praprotno je majhna gorska vasica, osemnajst kilometrov oddaljena od prvega večjega kraja — Tolmina. Do glavne ceste je treba prehoditi od tam kar celih osem kilometrov. Vedno je bila ta vas žarišče visoke narodne zavesti primorskega ljudstva, posebno v času, ko je italijanski fašizem prepovedal v domači hiši slovensko pesem, knjigo in besedo. Na Šentviški gori je kljub temu odmevala ob večerih slovenska pesem, tiho in mirno, pa vendar puntarsko kljubovalno.

V takem okolju sta rasla mlada prijatelja Angel in Justin. Hodila sta v italijansko šolo, ker sta se pač morala ravnati po zakonu močnejšega.

Dogajalo se je, da je oče vprašal sina, kaj dela, ko pa mu je ta pokazal svojo italijansko domačo nalogo, jo je oče — jezen na tuje besede, ki so ga poniževale — raztrgal.

Prišla je vojna, dve leti kasneje pa kapitulacija Italije. Na Šentviški gori so se leta 1942 pojavili prvi partizani. In tako so — kot mnogi drugi — tudi Makucovi začeli sodelovati z njimi; oče je bil vaški intendant, zbiral je orožje in hrano, sin pa je vodil pionirsko četo. Četa

mladih pionirjev je opravljala zelo važne naloge, od prenašanja pošte, zbiranja hrane in obleke, do obveščevalne službe.

Nekoga mrzlega januarskega dne 1944. leta je moralo biti, ko sta Angel in Justin ugotovila, da sta za pionirsko četo že prevelika, da sta prava »starca« s svojimi petnajstimi leti med temi otroci in se kar na hitro odločila, da gresta v brigado. Svojo odločitev sta skrbno skrivala pred starši, vaščani, posebno pa pred pionirji.

Doma pri Makucu je takrat imel oče pripravljenih več brzostrelk, pušk in bomb za partizane. Izbrala sta si vsak svojo puško, seveda v očetovi odsotnosti. Izbrala sta kratke italijanske puške, obesila dve bombi za pas ter po zamrzlem snegu v februarjski burji 1944. leta odšla proti Cerknemu, kjer sta se v vasi Labno javila XVI. brigadi Janka Premrla-Vojka. Komandant ju je odredil za pomočnika k težki brezi. Sicer bi ju najrajši poslal nazaj domov, toda fanta sta vztrajala pri svojem sklepu, da postaneta prava borca, ne pa da se po vasi igrata z otroci.

Nestrpno sta pričakovala prvo borbo. Prava otroška radovednost je žarela iz njihovih lic, kako deluje mitraljez, kako pokajo prave bombe, ali bodo fašisti bežali itn. Nenehno sta spraševala starejšo borco, koliko bojev imajo za seboj, koliko fašistov so pobili, kako se juriša in drugo. Prava otroška radovednost. Čas prve borbe pa je še prehitro prišel.

20 LET SKRITO PISMO

Potek prvega boja, v katerem je Justin izgubil življenje, je Angel opisal še med borbo, takoj po pretresljivem dogodku. Zapis je našla sestra Dorica lani, ko je pregledovala bratov kovček. Angel je zapis napisal v primorskem narečju, saj se slovenščine ni nikdar učil, ker je obiskoval italijansko šolo,

Spomini iz NOB

toda takšen, kakršen je, je vreden, da ga objavimo.

»Javili smo se 2 (misli na mesec februar; op. J. V.) iz naše pionirske čete prostovoljno v NOV in POS!

Komanda mesta nas je določila v XVI. brigado 3. bataljon. Komandant bataljona nas je določil k težki brezi.

Tretji dan partizanstva smo dobili obvestilo, da pridejo švabi nas požigat, ropat in morit, pa je komandant bataljona poslal po nas in može razdeliti v dve zasedi. Čakamo, neprestano čakamo, pa mi pravi Justin: »Angel, nocoj jih ne bo. Ne bomo nič streljali«.

Proti jutru nas pridejo obvestit izvidnica, da gre ena kolona švabov proti nam. Komandir čete zavpije: »Posluhi!« pa mi natihome Justin pravi: »Sedaj jih pa bomo!«

Ves korajžen pri mitraljezu drži v eni roki puško v drugi pa saržer. Švabi so prišli med dvema ognjema. Komandir zaupije: »Fantje ogenj«. Pa smo nasuli silno svinčeno točo na njih.

Švabi se vržejo u zaklon ter sprejmejo borbo! Midva hitro primeva saržerje, ki jih je mitraljezec požabil. Tedaj dobi Justin kroglo v trebuh in obleži pa me pokliče: »Angel! Ranjen sem. Angel povej materi, da je zadnjič prav iz srca pozdravljam. Da naj nikar ne žaluje. Jaz sem s svojo smrtjo samo svojo dolžnost izpolnil.« Potem je izkrmavel. Po dveh urah borbe so se švabi morali umakniti in opustiti misel, da bi prodrli v vas.

Potem sem bil še dva meseca med tovariši v brigadi. Potem sem zbolel in so me dali domov.

Nekaj sem pa že preiskušal, kakšne težke napore imajo naši partizani. Tu se zapis konča, končalo pa se

je kmalu tudi Angelovo življenje. Ni mogel zdržati vseh naporov borbe. Težko bolan je prvega maja 1944. leta ponoči potkal na domača vrata. Če je bilo v vasi varno oziroma mirno, je spal v sobi, v nasprotnem primeru pa je ležal v skrivališču blizu domače hiše. V skrivališču je veliko razmišljal, smrt prijatelja pa se mu je globoko vcepila v srce. Vzel je svinčnik, opisal smrt prijatelja, njegovo pismo pa so odkrili šele pred kratkim.

V zgodnjih jutranjih urah 25. julija 1944. leta so vdrli Nemci v vas in ga — še vedno bolanega in slabotnega — odpeljali s seboj, z njimi pa so odvedli še osem vaščanov, od katerih se je po vojni vrnila samo ena ženska.

Leto dni kasneje je Rdeč križ sporočil, da je v februarju 1945. leta v taborišču Mauthausen umrl Angel Makuc.

Obeh mladih fantov ni več. Za njima je ostal spomin med tistimi, ki so ju poznali

in ostal je vreden, da Vse kar je sam doživljal izmišljenega, Čepi tako rekoč že pravi v pisanju mi bi pismo le sovražniku omenil ne kjer se je povežiti niti kje se tistem času

Pavle Dimitrov

Od 17. 8. do 25. 8. 1968 so jeseniški alpinisti Janez Ramuš, Albin Noč in Pavle Dimitrov ter Milan Robič iz Martuljka obiskali Centralne Alpe v Švici.

Sivi oblaki so viseli nad gornjesavsko dolino, ko smo odšli na dolgo pot v upanju, da se bo morda vreme obrnilo na bolje.

Albin neutrudno pritiska na plin in na brzinomerju kaže 160 km. Italijanska avtostrada je čudovita in zato Albin duhovito pripomni: »Al' bi b'lo fajn', če bi imeli takšno cesto v Jeseniške Rove«.

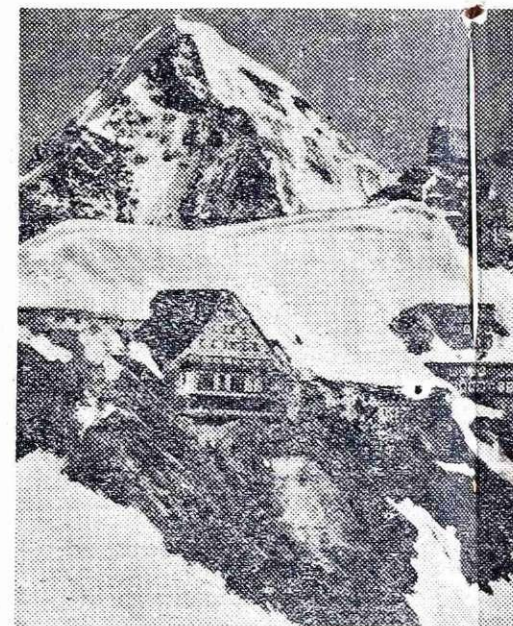
Vozimo se mimo večjih italijanskih mest kot so: Verona, Vicenza, Brescia in Bergamo, ko v Milanu zavijemo desno na cesto Strada di Lagi. Po celi poti nenehno dežuje in žal nam je, da se ob čudovitem jezeru Lago di Mandore ne ustavimo.

Po lepi cesti se počasi vzpenjamo proti prelazu Simplon (pod tem prelazom je železniški predor in od tod izhaja ime za vlak »Simplon expres«). Pod samim prela-

Jeseniški alpini

zom je švicarsko-italijanska meja. Obmejne formalnosti so kmalu urejene. Nato se spuščamo strmo navzdol do Tunskega jezera, katerega napajajo ledeniške vode gora, katerim gremo nasproti,

Ko smo znanem tur se je vreme je izhodišče re. Z žičnico eno uro ho, leg pa rab.

Sedlo Jungfrauoch — 3.454 m v Švici, gledano od 4.099 m, kamor so se povzpeli jeseniški alpini

Od Kranjske gore do Mangarta

(Nadaljevanje in konec)
Nekoliko od vasi Kal-Koritnica vidimo zopet veliko vojaško pokopališče. Prišli smo na križišče cest Bovec — Log pod Mangartom, kjer stoji visok kamnit steber z napisom v nemščini: V spomin hrabrim junakom Boveške kotline. Le še dva kilometra od križišča, pa smo v Bovcu, ki je precej veliko in prijazno naselje z več hoteli. Tu se že čuti morski zrak. Poleti se v Bovcu radi mudijo turisti, saj drži skozi Bovec tudi mednarodna alpska cesta.

Mudilo se nam je in pohi-

teli smo proti Logu pod Mangartom. Ob stari avstroogrski trdnjavi Kluže, ki ima skoro dva metra debele zidove, se je dolina naenkrat zožila. Mimo trdnjave teče potok Koritnica, ki si je zližal okrog 30 metrov globoko strugo.

Ustavili smo se ob pokopališču med Spodnjim in Gornjim Logom pod Mangartom, ki sta lepi in prijazni vasi, obdani od vseh strani od gorskih velikánov. Za domačim pokopališčem smo si ogledali še veliko vojaško pokopališče, ki se nahaja takoj za prvim. Občudovali smo

lep vojaški spomenik, ki je narejen iz domačega kamna. Kip predstavlja v nadnaravni velikosti avstrijskega vojaka s krivci na kapi in naslonjeno puško na prsih, desno drži na čelu in ves zamišljen gleda na Rombo. Ob njem pa stoji mlad bosanski vojak z značilno rdečo čepico na glavi ter vdano upira svoje oči v tovariša. Spomenik je izdelal češki kipar — oficir med prvo svetovno vojno v spomin padlim vojakom. Na vojaškem pokopališču ima vsak grob svoj železni križ, kjer je na njem pritrjeni pocinkani ploščici

napisano ime, priimek in vojaški čin ter datum smrti. Iz teh tablic smo razbrali, da počivajo tu vojaki prav vseh številnih narodnosti bivše avstroogrške monarhije.

Zapeljali smo se nekoliko v dolino Loško Koritnico. Mogočno pada v to pastirsko dolino severzahodna stena Jalovca, ki dosega tod največjo višino. Za njo ne zastajajo Veliki Ozebnik in dolge prepadne, veličastne Loške stene. Velik užitek je pogled na pogorje, ki veže Jalovec z Mangartom. Prek Kotovega sedla sta s stezo povezani dolini Loška Koritnica in Planica. Nasproti Jalovca se poganja v nebo še višji in mogočni Mangart. Nad dobro polovico je njegovo pobočje poraslo z zele-

no travo, kjer se pasejo ovce.

Iz Loga pod Mangartom smo se po klancu pripeljali v vas Strmec, kjer je Hitlerjeva vojska zaradi neke partizanske akcije pomorila vse moške.

Ogledali smo si tudi spomenik junakom na Predelu. V Malovi Zgodovini slovenskega naroda beremo: Po osvojitvi Naborjeta 17. maja 1809 je bila Francozom na potu samo še predelska trdnjavnica, ki jo je stražil stotnik Ivan Hermann z eno kompanijo slunjskih graničarjev, šestnajstimi topničarji in dvema minerjema. Iz soške doline je prodiral čez Predel francoski general Serras, da bi se pri Trbižu združil z vojsko podkralja

Evgena. Pot predelske trdnjavnice so je Serras od kj pa ni usil Francozom p še tri stotni so obkolili Hermann in so se južniški hoteli o pre Slednjič zaž smolo leseno bilo že vse stotnik s pos ve in hrabro sredi svojih

Počasi in p vozili po ces ki ima le des na. Predori živo skalo in rabili cement

I sem s svojo smrtjo ost izpolnil!«

in ostal je tale zapis, ki je vreden, da ga poznamo vsi. Vse kar je Angel napisal, je sam doživel. Tu ni ničesar izmišljenega, ničesar olepšane- ga. Čeprav je bil mlad, tako rekoč še otrok, je bil že pravi vojak, saj je pri pisanju mislil celo na to, da bi pismo lahko padlo v roke sovražniku in zato ni v njem omenil ne kraja, ne časa, kjer se je vse dogajalo, ne pove niti od kod je prišel, niti kaj se je zadrževala v tistem času Vojkova brigada

(bilo je v neki vasi nad Idri- jo).

Človek bere tole pismo, razmišlja o naši borbi in težko pozabi besede: »Povej materi, da sem s svojo smrt- jo samo svojo dolžnost izpol- nil«.

Besede mu še dolgo zvene v mislih. Otroci, ki so pred- časno dorasli, niso hoteli ži- veti v suženjstvu. Tudi oni so nosili breme vojne, tudi oni so se žrtvovali za svo- bodno Primorsko.

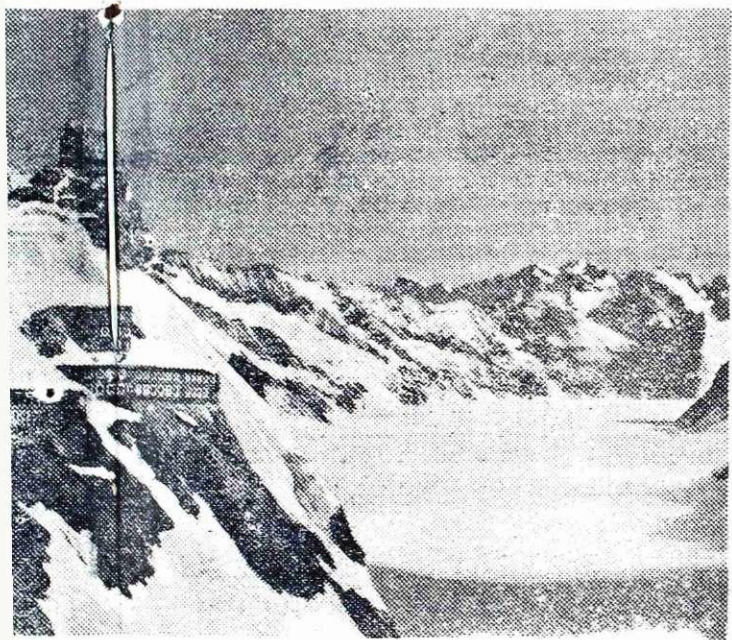
J. Vidic

alpinisti v gorah Švice

Ko smo v Grindelwaldu, znanem turističnem središču, se je vreme že izboljšalo. Tu je izhodišče na okoliške go- re. Z žičnico si prikrajšamo eno uro hoje. Do kočice Stro- leg pa rabimo še celih pet

ur z neverjetno težkimi na- hrbtniki.

V gorah je na višini nad 4.000 m zapadlo pol metra novega snega. Kljub temu smo v globokem snegu izved- (nadalj. na 14. str.)

v Švici izgleda kakor v pravljici. V ozadju je gora Mönch — jeseniški alpinisti.

Evgena. Pot mu je zapirala predelska trdnjavnica. Ko po- gajanja niso nič zalegla, se je Serrasi odločil za naskok, ki pa ni uspel. 18. maja so Francozi prišli na pomoč še tri stotnije in trdnjavo so obkolili okrog in okrog. Hermann in njegovi tovariši so se južnoško borili in niso hoteli o predaji nič slišati. Slednjič zažgo Francozi s smolo leseno streho in ko je bilo že vse v ognju, plane stotnik s posadko iz trdnja- ve in hrabro se boreč pade sredi svojih tovarišev.

Počasi in previdno smo se vozili po cesti na Mangart, ki ima le deset promil vzpo- na. Predori so izklesani v živo skalo in graditelji niso rabili cementa — gradili so

jo pač Italijani. Le enkrat pelje cesta nad breznom. Na Mangart se turisti ne vozijo samo z avtomobili, temveč tudi z avtobusi. Cesta na Mangart je najvišja jugoslo- vanska alpska cesta, ki pri- pelje 2072 metrov visoko. Od planinske kočice na Mangartu vodita na vrh Mangarta dve poti. Prva, stara pot poteka dvajset minut po italijan- skem ozemlju in je potrebno na enem mestu hoditi čez nagnjeno snežišče, druga je pa nerodna in drzno spelja- na, zato se planinci raje po- služujejo prve. Čudovito lep je razgled odtod ob lepem vremenu daleč naokrog, po- sebno pa na mogočnej Zapad- ne Julijce.

Anton BLAZEJ

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Kl

35

»Dar, mama. Dar!«

»Dar?«

»Seveda.«

»Še nikoli nisem dobila ničesar v dar!«

»Jaz tudi ne, mama.«

»Torej?« Ana pogleda vprašujoče, skoro strogo.

»Saj vidiš! Tvoje je! Nekdo ti je prinesel.«

»Nekdo?« Ana še bolj naguba čelo. »A kdo?«

Tine molči in se samo smehlja.

»Kdo?« postaja Ana radovedna.

»Nekdo, ki ga prav dobro poznaš!«

A koga naj bi poznala?

Pa ne, spreleti Ano sladok srh, pa ne da bi bil on, ki ga je videla danes?

»O bog,« ji kri temno pordi obraz. »In kdo je bil?« vprašuje in si ne upa pogledati sina.

»Ugani!«

»Kako naj uganem?« reče, čeprav bi rada vpra- šala, kakšen je bil in iz Tinetovega opisa slišala, da je bil on.

On, ki Tine o njem še ničesar ne ve.

On, ki je bila nekoč njegova, iskala pri njem utehe in z njim vsaj v mislih bežala od svojega moža.

On, ki se je ni branil, čeprav je bil oženjen.

On, ki jo je potem zavrgel z umazanimi besedami in se posmehoval njeni prepozni zaljubljenosti in ljubezni.

On, ki jo je zapodil z vlačugo.

On, ki mu je lani umrla žena.

On, ki je zdaj sam, morda celo tako zelo sam, da se je spomnil nanjo in na zle besede, s katerimi jo je zapodil.

SIVO MESTO

On, ki mu je morda zdaj žal, ker jo je žalil in ponižal njeno ljubezen, o kateri je kasneje sama me- nila, da je bila umazana, a se zaradi te umazanosti vseeno ni mogla nikoli do kraja skesati, morda prav zaradi tega ne, ker ji je poleg sina pomenil edino, kar je lahko nesrečna z Martinom še ljubila.

On, ki je v njem videla tolažbo in uteho.

On, ki se je je po tolikih letih zopet spomnil.

On, ki jo je hotel danes nagovoriti, a si ni upal, ker ga je bila pogledala kakor človeka, ki ga ni ni- koli poznala in ki mu je s prezirljivim pogledom ka- kor vselej, kadar ga je po naključju srečala, dala ve- deti, da ji je tujec.

On, ki je morda šele sedaj v resnici zahrepenel po njej in hotel prav s tem darom povedati, da mi- sli nanjo in da si je želi.

On, ki ima majhno kmetijo in delo v tovarni.

On, ki je za delavske pojme bogat, bolj bogat ka- kor drugi delavci.

On, ki bi lahko s svojo ljubeznijo spremenil nje- no bedno življenje v srečno in zadovoljno.

On, ki ...

»Povej že vendar! Menda ne bom ugibala kakor otrok?« postaja neučakana, vedno bolj neučakana.

»Nekdo, ki mu je žal, da se te z darom ni spom- nil že prej,« ji Tine še vedno nčee določeno odgo- voriti, kakor da bi užival nad njeno nestrpnostjo.

»A kdo? Kdo?«

Tine gleda mamo, ki poveša oči in ki se mu v medli, v višini maminega obraza že somračni svetlo- bi petrolejke, zdi skoro tako lepa in mlada, kakršna je bila včasih. Ne motijo ga niti njeni prezgodaj osi- veli lasje.

»Ga ne poznaš, ker govoriš kakor ... Opiši ga vsaj,« trepeti Anin glas, zraven pa se ji v duši že zbirajo besede, s katerimi bo sinu vendarle odkri- la skrivnost, ki jo je doslej tako boleče zaklepala vase.

»Kako naj ga opišem?«

»Kakšen je bil? Visok? Temnolas?«

Tineta ima, da bi ji povedal, da je bil Vreg, a ve, da bi mama postala potem kakor vihar.

»Visok? ... Temnolas? Hm ...«

Ana posluša Tinetove besede kakor odmev svojih besed, dokler Tine ne reče, da ni bil on.

»Ni bil on?« oblije Ano led.

»Ona je bila, Anda ...«

»Anda?«

»Anda,« ponovi Tine in začudeno opazuje mamo, kako se je rahlo zamajala, kakor da se bo zrušila, a se je ujela za mizo.

»Anda ... Anda ... Anda ...« Ana ne more do sape. Ni bil on! Morala bi vedeti, se za hip zagle- dala v kosu zrcala, ki je na mizi še od zjutraj.

On je še vedno lep. Se vedno temnolas. Njegovi temni kodri so še vedno bogati. Se vedno je mlad, kakor da se ga starost ne bo nikoli dotaknila.

Ona pa, čeprav je cela tri leta mlajša od njega, ona pa je grda, stara.

O, šele zdaj vidi, kako zelo stara je in kako grdo, kako surovo jo je napravilo življenje.

»Kaj ti je? Ti je slabo?« gleda Tine mamo, vso spremenjeno.

»Ah, seveda! To bi morala vedeti,« pravi Ana in se otrse ob Tinetovem glasu utvare. »To bi morala vedeti ...«

»Kaj?« je Tine ne razume, a mama ne odgovori.

»Anda ... Anda ... Kako neki, da se me je spomnila? Že od Martinove smrti je ni bilo sem ...«

»Zdaj je prišla. In še bo prišla. Pravi, da ti bo še pomagala, dokler ne bom dobil zaposlitve.«

»Tako je rekla?« pogleda Ana Tineta. »A kako zmore? Kako?«

»Ko bi ne, bi ne prinesla,« pravi Tine.

»Da, seveda. Dobra je. Prav tako dobra kakor njena mama. Prijateljici sva bili. Ah, hudo je trpela. Hudo jo je preizkušalo življenje,« se Ana zopet spominja Andine matere, ki jo je mož zapustil že pred vojno in baje odšel v Ameriko. »Ženskar je bil,« zamrmra zase. Morda ga peče vest in se je spomnil, da je zapustil ženo in otroka ter pobegnil z drugo. Mogoče je zvedel, da je žena mrtva in bi se rad odkupil z denarjem, ki ga morda pošilja Andi. Kako bi Anda samo s svojo plačo zmogla tak- dar in še stotak povrhu? »O, bog, še so dobri ljudje na svetu.«

»Da, na svetu so še dobri ljudje,« pritrdi Tine in misli na Vrega, starega očetovega prijatelja. Bi bil Vreg tudi v maminih očeh med dobrimi ljudmi, ko bi ji povedal, da jima je to bogastvo prinesel on? Nekoč ji bo povedal, a sedaj je bolje, da molči in da srečen opazuje mamo, ko odpira zavoj in se ču- di dobrotam, ki jih je poslala »Anda«.

»O bog, o bog! Zahvaliti se ji moram in oddolžiti z delom. Lahko bi ji prala in likala. Moram ji. Anda je bila vendar tako dober in ljubeč otrok. Jaz pa sem mislila, da je že pozabila na staro prijateljico svoje matere. Mislila sem, da so že vsi, prav vsi po- zabili name, na naju ...«

»Niso pozabili, mama! Še imava prijatelje,« go- vori Tine in gleda mamo, ki je stopila k štedilniku in zanetila ogenj.

Luč, ki lije iz rumenega jezička petrolejke, se Tinetu in Ani, obema, zdi svetlejša. Tako lepo je človeku, ki čuti, da so na svetu še ljudje, dobri človeški ljudje ...

Peto poglavje

1

JUTRO umiva noč z zlepljenih šip. Nekje daleč za Tinetovim oknom (tako pravi Ana oknu nad Ti- netovo posteljo) se črta ozek pas zeleno zlate ju- tranje svetlobe. Nov dan se začneja, čeprav je na njenem hrbtu še vedno boleča utrujenost večerajšnje- ga dne. V križu jo zbada, roke so kakor da bi jih imela v oklepu. Zgodaj je še. V tovarni še ni tulo. Lahko bi še malo zaspala ali vsaj podremala. Čez kako urico bi vstala in morda bi potem utrujenost sinočnjega dne zares pustila v postelji.

Toda čas je dragocen. Za delom, če ga hočeš do- biti, moraš zgodaj. Veliko jih je, ki ga iščejo, a dobi ga le, kdor pride prvi ali ob pravem času, kadar te potrebujejo. Dneva ne sme izgubiti kljub bogatemu daru, ki ga je prinesla Anda. Tudi njej se mora za- hvaliti. To bo njena prva pot. Potem bo šla zopet trkat na gosposka vrata, če imajo kaj dela zanj.

Če si preskrbljen za jutri, moraš misliti za poju- trišnjem.

Če imaš za teden, moraš prislužiti za prihodnji teden. Ko bi imela za mesec ali celo leto, bi morala misliti, kako se bosta s Tinetom prebila.

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Kl

Kako smo poslovali v letošnjem prvem polletju

Čeprav ta prikaz ne obravnava vseh podatkov periodičnih obračunov, pa vendar upamo, da bo tudi takšna zgoščena informacija pokazala določena gospodarska gibanja v naši občini v prvem polletju letos. Poudarjene so le najbolj bistvene značilnosti.

Že v analizah periodičnih obračunov in zaključnih računov za leto 1967, je bilo ugotovljeno, da je gospodarstvo naše občine doseglo lani manjši celotni dohodek kot v predhodnem 1966. letu. Tudi v letošnjem letu kaže ta pokazatelj podobne tendence gibanja, saj je gospodarstvo občine v prvem polletju v primerjavi z istim obdobjem lani doseglo manjši celotni dohodek za okrog 4%.

Tako neugodno gibanje celotnega dohodka gospodarstva občine je predvsem posledica neustrezne dinamike oziroma povečanja terjatev od kupcev, kajti realizacija gotovih proizvodov in storitev po izdanih fakturah se je povečala za 3,9%, medtem ko so se terjatve od kupcev povečale celo za 31%. Terjatve od kupcev so namreč po stanju koncem junija letos znašale 19,7 milijard S dinarjev, kar predstavlja 32% fakturirane realizacije oz. 46% celotnega dohodka. Takšna in tolikšna vezava, tudi sicer nezadostnih obratnih sredstev, zelo poslabšuje likvidnost našega gospodarstva, kar se seveda močno odraža v še hitrejšem porastu obveznosti do dobaviteljev. Te znašajo okrog 19 milijard S din ali 56% več kot lani. Naj pri tem omenimo, da se je količnik kroženja obratnih sredstev, kljub globalnemu znižanju zaloga za 6%, zmanjšal od 1,6 v prvem polletju lani na 1,3 obrate v prvem polletju letos.

Ko analiziramo delitev in strukturo celotnega dohodka gospodarstva občine po periodičnih obračunih za prvo polletje letos, lahko ugotovimo, da naše gospodarstvo tudi s tega aspekta kaže dosti slabše rezultate kot lani. Naj

omenimo samo, da se je delež porabljenih sredstev v strukturi celotnega dohodka povečal od 78,7% lani na 82,2% letos oz. da je na 100 din porabljenih sredstev lani ustvarjeno 127 din celotnega dohodka, letos pa 122 dinarjev. To pomeni, da so naša podjetja letos poslovala z manjšo stopnjo ekonomičnosti, kot v istem obdobju lani.

Posledica tega je seveda močno upadanje neto produkta, saj je ta manjši kot lani za 20%. Neto produkt na poprečno zaposlenega se je znižal od cca 1 milijon 80 tisoč S din v prvem polletju lani na okoli 880.000 S din v prvem polletju letos. Če upoštevamo to kvantifikacijo kot enega možnih pokazateljev družbene produktivnosti dela, potem je jasno, da gre za zelo neugodno dinamiko gibanja tega pokazatelja.

Podobne tendence razvoja izkazuje tudi rentabilnost poslovanja merjena z razmerjem med doseženim neto produktom in poprečno vloženimi poslovnimi sredstvi. Na 100 din vloženih sredstev je namreč gospodarstvo občine doseglo v prvem polletju letos 7,2 din neto produkta, v prvem polletju lani pa 9,5 din.

Povsem je razumljivo, da pri takšnem gospodarskem razvoju kaže velik padec tudi dohodek podjetij, ki se je zmanjšal celo za 25%. To pa je razlog, da dohodek ni povsod zadoščal za kritje osebnih dohodkov v plačanih proizvodih in storitvah in je zato nastala izguba v višini 1,9 milijard S dinarjev. V istem obdobju lani pa je ta izguba znašala le nekaj manj kot 30 milijonov S dinarjev.

V prvem polletju letos je v naši občini poslovalo z izgubo osem gospodarskih or-

ganizacij in sicer: Železarna Jesenice, hotel Pošta, Elektrotehniški servis, Kovinska oprema Mojstrana, Dom Počitniške zveze Srednji vrh, bivše Zdravilišče Franc Rozman v Gozd Martuljku ter Naravna zdravilišča Triglav in Sonja Marinkovič v Mojstrani.

Mimogrede naj omenimo še, da so v prvem polletju letos poslovale z izgubo tudi nekatere delovne organizacije izven gospodarstva in sicer: Zdravstveni dom Jesenice 30,5 milijonov S din, Občinska knjižnica 300 tisoč S din, Gledališče Tone Cufar 1,6 milijonov S din ter Radio Jesenice ca. 500 tisoč S din.

Železarna Jesenice je poslovanje v prvih šestih mesecih letos zaključila z 1 milijardo 877 milijonov starih dinarjev izgube zaradi nekritih osebnih dohodkov. V lanskem prvem polletju Železarna ni izkazovala izgube, po zaključnem računu za 1967. leto pa je podjetje imelo izgubo v znesku 1 milijardo 54 milijonov S din. Finančni rezultati podjetja so torej v prvem polletju letos zelo slabi in so v precejšnji meri posledica splošne gospodarske situacije v 1967. letu.

Letošnji proizvodni plan Železarne predvideva 1.444.000 ton skupne proizvodnje. Dosežena skupna proizvodnja v prvem polletju letos je znašala 692.600 ton ali 48% letnega plana oziroma 6% več kot v istem obdobju lani. Po sprejeti planski dinamiki za prvo polletje pa je skupna proizvodnja za 2,5% pod planom. Skupna proizvodnja podjetja kaže v zadnjih letih močno dinamično porasta, saj se je ta povečala od 528 tisoč ton v prvem polletju 1965. leta na 654 tisoč ton v prvem polletju 1967. leta oz. 693 tisoč ton v prvem polletju letos ali v indeksu (baza 1965. leto) — 100, 124 oz. 131.

Poleg plana skupne proizvodnje sprejema Železarna

vsako leto še plan blagovne proizvodnje. Za letošnje leto predvideva ta plan 342 tisoč ton proizvodov, od tega za prvo polletje 152 tisoč ton. Ta plan je z doseženo proizvodnjo presežen za 0,5%.

Glede na konjunkturo izdelkov črne metalurgije, je letos situacija za Železarno dosti ugodnejša kot lani. Železarna je do konca junija sklenila pogodb za 163 tisoč ton izdelkov, od tega pa je dobavila le 142 tisoč ton ali 87%.

Enako kot prejšnja leta so se tudi letos kopičile reklamacije vseh vrst. V prvih šestih letih jih je bilo kar 504 ali 100 več kot v lanskem polletju. Slaba kvaliteta, netočne količine in dimenzije so bili najpogostejši vzroki reklamacije.

Poprečna prodajna cena v prvem polletju 1967. leta je znašala 220,60 S din za en kg, planirana prodajna cena za 1968. leto znaša 217,30 starih din, dosežena cena v prvem polletju letos pa je 205,90 S din za 1 kg. Poprečna prodajna cena proizvodov Železarne kaže torej nenehno tendenco upadanja, kar je posledica bodisi znižanja lastne cene nekaterim izdelkom bodisi spremenjene strukture naročil. Poleg tega pa ima podjetje letos največ zastankov v boljših kvalitetah.

V takšnih razmerah je Železarna dosegla okoli 48 milijard 200 milijonov S din realizacije gotovih proizvodov in storitev po izdanih fakturah, kar je za 2,3% več kot lani. Pri občutnem in stalnem porastu terjatev od kupcev, ki so se povečale za 32%, je Železarna po periodičnem obračunu dosegla le 32,5 milijard S din celotnega dohodka. Glede na to in z ozirom na občutno neugodnejšo dinamiko gibanja porabljenih sredstev in ostalih poslovnih stroškov v primerjavi z dinamiko realizacije

oziroma celotnega dohodka, je Železarna letos dosegla samo 3 milijarde 285 milijonov S din dohodka za razdelitev.

Kljub zmanjšanju poprečnega števila zaposlenih za 3% in stagnaciji poprečnih neto osebnih dohodkov ter povečani skupni proizvodnji za 6%, ustvarjeni dohodek ni zadostoval za kritje osebnih dohodkov, kar je seveda povzročilo izgubo. Ob tem se upravičeno lahko vprašamo ali je možno samo z maksimalnimi internimi ukrepi normalizirati ekonomski položaj Železarne ali so potrebni tudi nekateri bonifikacijski ukrepi družbe in zakaj?

Menim, da je Železarna v času od reforme do sedaj dosledno izvajala intence sprejete družbeno gospodarske reforme, tako v odklanjanju slabosti subjektivne narave kot v podpiranju realizacije začrtanih ciljev splošnega družbenega pomena.

Toda v tem času je prišlo do manjših ali večjih deviacij v že z reformo sprejeti makroekonomiji kot so n. pr.: spreminjanje cen v korist nekaterih gospodarskih panog, nedoslednost v realizaciji nekaterih instrumentov (kliring, anarhičen uvoz), počasna deetatizacija sredstev za razširjeno reprodukcijo, objektivno spremenjeni pogoji za možnosti vračila že dobljenih sredstev za razširjeno reprodukcijo itd. V tem smislu je upravičena intervencija družbe tudi v korist črne metalurgije. Predvsem gre za prolongacijo določenih dolgoročnih kreditov, za spremembe nekaterih kreditov iz kratkoročnih v dolgoročne, odlaganje že zapadlih anuitet iz 1968. leta v 1969. leto, znižanje interkaladnih obresti, koriščenje sredstev skupnih rezerv gospodarskih organizacij itd. Menim, da so takšni zahtevki realni in jih je treba podpreti, ker bodo le-ti močno pospešili integracijo slo-

Zveza mladine na izpitu revolucionarne prakse

Vsako razpravljanje na relaciji: današnja mlada generacija — samoupravljanje, nujno vsiljuje vprašanje kontinuitete samoupravnega družbenega razvoja. To vprašanje premaguje okvire navadne politične aktualnosti, ker predvsem poudarja pomen subjektivne osnove samoupravljanja in družbenega ustvarjanja te osnove. Zaradi tega vključevanja mladih v samoupravne družbene procese in njihovo vzgajanje za samoupravljanje v marsičem predstavlja oblikovanje same bodočnosti samoupravljanja.

Samoupravni proces, ki na

vseh področjih predpostavlja demokratično borbo mišljenj, aktivnost posameznika, oblikovanje stališč, odpiranje problema ustreznih metod idejno političnega delovanja in idejne borbe med mladimi ljudmi. Ta problem pa se ne more uspešno obravnavati izven konteksta celotnega načina idejno politične aktivnosti, ne samo Zveze mladine, temveč tudi drugih družbeno-političnih subjektov.

Sodobnost idejno-politične akcije med mladimi po mojem mišljenju ne pomeni »vsajevanje« napredne idejno-politične zavesti med

mlade, temveč predvsem odpiranje spoznanj in negovanje ter oblikovanje elementov progresivnega v obstoječi zavesti mladih. To se ne more razumeti kot obračun, temveč kot razvijanje niza mišljenj in stremeljenj, da dobijo skupno socialistično izhodišče ter zagotavljanje dominantnega usmerjanja vseh mišljenj k socialističnim ciljem in vrednotam.

Da bi se dosegel pozitiven politični učinek, ni dovolj obsojati in odpravljati negativna stališča, ne zaradi nekih taktično političnih razlogov, temveč zato, ker so lahko v končni liniji ta sta-

lišča izraz naše družbene in politične realnosti. To ne pomeni, da je treba zaradi odstopanja sprejemati idejno-politično kompromisarstvo in politično akcijo sprejeti kot iskanje sredine med nasprotujočimi mišljenji, temveč iskati bolj celotni način pristopa k idejno-politični problematiki, ki izhaja iz našega družbenega razvoja in se ne zadržuje na nivoju ugotovitev, temveč gre do družbenih vzrokov določenih napačnih in enostranskih stališč. Prav tu pa je osnova za znanstveno razsežnost političnega dela in politične akcije med mladimi.

Takšna orientacija o idejno politični aktivnosti pa zahteva drugačen politični odnos do mladih ljudi od strani vseh političnih subjektov. Mladi danes priznavajo samo tisto avtoriteto, ki izhaja iz

znanja, poznavanja bistvenih problemov: znanosti, politike, filozofije, umetnosti, sodobne zabave itd. in katera se odlikuje z neposrednostjo v ljudskih stikih in z visoko moralno in politično doslednostjo. Naš čas in praksa samoupravljanja še ni izrinila določen tip družbenega aktivista. Tega karakterizira pomanjkljivost prave politične analize, vplivanja in usmerjanja, katerega politični duh duši operativna: sestanki, telefoni, kontakti na posrednem nivoju komitejev, odborov, skupščin; nastopa v stilu misionarstva, tribunštva, sindikalizma itd. Na tej točki problem političnega kadra presega okvire mladinske organizacije in postaja problem družbe.

Ni aktualno samo vprašanje: koliko je naša mladina politična. Ravno toliko je

venske črne metalurgije.

Kot že rečeno so poslovali z izgubo še: hotel Pošta 2,4 milijone S din, Elektrotehniški servis 4,5 milijonov S din, KOOP Mojstrana 2,5 milijonov S din, Dom Počitniške zveze Srednji vrh 1,6 milijonov S din, Franc Rozman Gozd Martuljek 15,5 milijonov S din, Naravno zdravilišče Triglav 3,2 milijona S din in pa Naravno zdravilišče Sonja Marinkovič 330 tisoč S din.

Med temi podjetji je po višini dosežene izgube vsekakor na prvem mestu bivše zdravilišče Franc Rozman, vendar je letošnja izguba za 20% manjša kot lani. Podjetje je letos povečalo celotni dohodek za 49%, razen tega se je v drugi polovici prvega polletja letos integriralo s prometnim podjetjem Ljubljana transport, PE Jesenice. Zato pričakujemo, da bo ta objekt ob ustreznih rekonstrukcijah, ki se že pripravljajo, kmalu začel rentabilno poslovati.

Pri hotel Pošta, zdravilišču Triglav in Sonja Marinkovič se pojavlja tako zvana izvensezonska izguba v prvem polletju poslovanja, ki se zopet normalno s tranzitnim turizmom v prvem podjetju in še sorazmerno močnim zdraviliškim turizmom v ostalih dveh podjetjih, odpravi konec leta. Takšno poslovanje pričakujemo tudi letos.

Kovinska oprema Mojstrana izkazuje letos prvi poslovno izgubo. Podjetje je sicer močno povečalo proizvodnjo, saj se je fakturirana realizacija povečala za 51%, celotni dohodek pa za 44%. Pri tem so se terjatve od kupcev, ki znašajo 61 milijonov S din povečale kar za 81%. Zaradi tega in zaradi visokih zalog je podjetje močno nelikvidno. Obveznosti do dobaviteljev so se namreč povečale celo za 270 odstotkov in so znašale 75 milijonov S din. Zelo dinamična proizvodnja v podjetju je bila letos značilna po nizki stopnji ekonomičnosti, kajti porabljena sredstva so se povečala za 75% in so povzročila padec dohodka pod-

jetja za 20%. To je tudi glavni vzrok izgube.

Od vseh podjetij, ki so poslovala z izgubo menimo, da sta vsekakor v najslabšem položaju Elektrotehniški servis in Dom Počitniške zveze Srednji vrh. Ne gre toliko za višino same izgube, kolikor za to, da je ta izguba predvsem posledica subjektivne narave.

Elektrotehniški servis je po zaključnem računu za leto 1967 izkazoval izgubo v znesku 4,5 milijonov S din oziroma enako kot konec junija letos. Fakturirana realizacija, ki znaša 40,8 milijonov S din je manjša kot lani za cca 10%, vendar je plačana realizacija oziroma celotni dohodek zaradi zmanjšanja terjatev od kupcev za 45%, enak kot v istem času lani. Za poslovanje tega podjetja je že dalj časa značilno upadanje ekonomičnosti poslovanja, kajti porabljena sredstva oziroma poslovni stroški vedno hitreje naraščajo kot pa realizacija. To je predvsem značilno za čiste materialne stroške na katere odpade 65% vseh poslovnih stroškov. Ti stroški so letos v primerjavi z istim obdobjem lani, kljub enakemu celotnemu dohodku, porasli celo za 28,4%. Takšno poslovanje seveda povzroča nizko realizacijo dohodka podjetja, ki znaša samo 13 milijonov S din ali 22% manj kot lani in ne zadostuje za kritje osebnih dohodkov. Podjetje je letos imelo povprečno zaposlenih 21 oseb ali 1 osebo več kot lani.

Dom Počitniške zveze Srednji vrh je izgubo prvega polletja lani povečal letos za 60%. V prvem polletju letos je podjetje sicer doseglo večjo fakturirano realizacijo za 3%, vendar je celotni dohodek, ki znaša 6,4 milijone S din manjši za 11%. Pri tem so materialni stroški porasli za 19%, celotni poslovni stroški pa so znašali 6,6 milijonov S din ali 17% več kot znaša celotni dohodek, kar pomeni, da dom posluje brez dohodka in ne krije vseh poslovnih stroškov ter v celoti

osebnih dohodkov. Dom ima zaposlene 3 delavce. Podjetje zaradi nelikvidnosti sploh ni sposobno povečati svojih obveznosti do dobaviteljev, ki znašajo konec junija letos nekaj več kot 15 milijonov S din. V zalogah materiala in drobnega inventarja je vezanih cca 4 milijone S din, terjatve od kupcev pa znašajo nekaj več kot 1 milijon S din. Po podatkih SDK je imel dom konec junija 600 tisoč S din dobroimetja in še 8 milijonov nekritih izgub po zaključnem računu za leto 1967.

Poslovanje Elektrotehniškega servisa in Doma počitniške zveze je zelo zaskrbljujoče, saj kljub izrazito ugodnim možnostim razvoja kaže ta skrajno nerentabilno poslovanje.

Pri Elektrotehniškem servisu gre zlasti za neustrezne sposobnosti organizacije dela in vodenja podjetja, dočim dom na Srednjem vrhu kot samostojen poslovni objekt Počitniške zveze povzroča le gospodarsko škodo na izrazito komercialno-turistični točki naše občine.

Klincov Zare,
dipl. oec.

Značilna švicarska hiša zgrajena iz lesa, kakršnih so naši alpinisti na poti po Švici videeli nešteto

Jesenice transport pod prisilno upravo?

V četrtek, 29. avgusta je bila 17. redna seja sveta za družbeni plan in finance pri skupščini občine Jesenice. Poleg tez za oblikovanje proračunov občine so največ časa posvetili obravnavi treh delovnih organizacij v naši občini, v katerih ob polletnem finančnem pregledu izkazujejo izgubo.

O podjetju Jesenice transport je bilo pred časom dosti napisanega v slovenskem dnevnem časopisju. To je bil verjetno tudi vzrok, da je služba družbenega knjigovodstva začela pregledovati celotno poslovanje. Podjetje izkazuje okoli 20.000 N din izgube, po poročilu SDK v Kranju pa je tudi sicer v podjetju neurejeno poslovanje. Na seji sveta so zato sklenili predlagati svetu za gospodarstvo pri skupščini občine Jesenice, da obravnava poročilo in kritično presodi poslovanje podjetja Jesenice transport ter glede na kritično finančno situacijo in organizacijo

podjetja predlaga prisilno upravo.

Obravnavali so tudi enako neugoden finančni prikaz v Elektrotehničnem servisu Jesenice, le s to razliko, da je sicer poslovanje v redu. Člani sveta so bili mnenja, da naj bi počakali poročilo o devetmesečnem finančnem poslovanju in šele potem sklepali o ukrepih. Končno so obravnavali tudi stanje v domu Počitniške zveze na Srednjem vrhu, kjer trenutno prikazujejo okoli 70.000 N din izgube. Dom je bil pred časom zaprt, sedaj pa so ga zopet odprli kljub temu, da niso odpravili nekaj pomanj-

kljivosti, ki so jih ugotovili tržni in sanitarni inšpektorji. Člani sveta so bili mnenja, da naj izgubo poravnava ustanovitelj — Počitniška zveza Slovenije. Na seji sveta za družbeni plan in finance pa so obravnavali tudi nekatere druge zadeve.

Odobrili so 8.000 N din za nabavo Gregorčičevih plaket, katere bodo vsako leto podeljevali zaslužnim športnim delavcem, športnim organizacijam in športnikom, prav tako so odobrili posebno dotacijo šahovskemu klubu Jesenice, tako da se bo ekipa lahko udeležila tekmovanj v prvi zvezni ligi.

Strinjali so se tudi, da skupščina občine Jesenice izda garancijsko izjavo za najetje kredita — 80.000 N din za žičnico v Mojstrani.

T. L.

upravičeno tudi vprašanje, koliko so ZM in druge družbeno-politične organizacije politične v odnosu do mladih, koliko uspevajo idejno politično in moralno oblikovati mlado generacijo.

Pogosto se sliši teza, da ZM mora biti odraz zanimanja mladih. Po mojem mišljenju je to pasivistično stališče. Zanimanje je lahko nerazvito in celo napačno usmerjeno. Razumljivo je, da je treba izhajati od zanimanja, vendar ne delati iz tega fetiš, temveč se je hkrati boriti za njegovo razvijanje, humanizacijo.

Po mojem mišljenju je ena od osnovnih predpostavk sodobnega in uspešnega političnega dela z mladimi: ne izhajati od nekega univerzalnega dela mladega človeka in po njem graditi vsebinske in oblike politične akcije,

temveč diferencirati to akcijo po konkretnih prilikah, v katerih živi določen del mladine, po določenem socialnem, intelektualnem in psihološkem profilu mladih. To pomeni razumeti značaj razlik in v temelje politične aktivnosti postavljati tisto, kar posebno karakterizira konkretni del mladine.

Dosedanje idejno-politično delo ni bilo usmerjeno k tem razlikam. Vsekakor cilj idejno-političnega dela je eden: kar največje vključevanje mladine v socialistične družbene odnose in izgrajevanje zavesti v teh odnosih ter možnost njihovega humaniziranja. Realizacija tega cilja pa je odvisna od sposobnosti, da se politična akcija oblikuje na posebnostih določene kategorije mladih. Ta maksimalna konkretnost kot predpostavka uspešnosti po-

litičnega dela, zahteva drugačen stil političnega delovanja, mnogo globlje proučevanje stvarnega družbenega položaja posameznih delov, slojev, skupin mladih pa tudi mladih ljudi — posameznikov in stalni kontakt z mladimi s strani mladinskega vodstva, ZK kot tudi drugih družbeno-političnih dejavnikov. To bi pomenilo zapuščenje intuitivistične metode in političnega refleksa kot načina spoznanja življenja in stremljenja mladih. Hkrati, to pomeni delovanje vseh idejno-političnih faktorjev med mladimi, a ne po liniji hierarhijske komitejev. Ta potreba znanstvene orientacije v idejno-političnem delu in bolj direktni stiki z ljudmi v marsičem zadeva tudi druge družbeno-politične organizacije.

V vsem tem, okvire poli-

tične akcije predstavljajo sama leta, izkušnje in psiha mladih. Ravno v imenu političnosti se mlad človek ne more obravnavati kot neko abstraktno politično bitje. To so leta iskanja in odkrivanja življenja, dvomov in spopadov in končno leta ljubezni. Zdi se mi, da se podcenjuje značaj teh momentov in potrebe, da so ena od izhodiščnih osnov idejno-političnega delovanja in možnosti, da postane važna vez med mladim človekom in politično organizacijo.

Omenil bi še en problem, ki dobiva v zadnjih letih vedno večjo razsežnost. Namreč, vsakodnevno lahko vidimo pojave določenega mrtvila in pomanjkanje borbe za nekaj ter prepuščanja stihiji določenega dela mladih. To so manifestacije specifične odtujitve določene kategorije

mladih ljudi. Tu se ponovno postavlja vprašanje, kako znanstveno-politično spoznati izvore teh pojavov in najti ustrezna sredstva idejno-političnega vplivanja in vzganjanja. Nič slabega ni v tem, če želi imeti mlad človek avto in dober standard. Problem v tej zvezi je oblikovanje zavesti o tem, na kakšen način to doseže: ali z dohodkom ekvivalentnim z vloženim delom ali na kak drug nemoralni način.

Pri teh in podobnih pojavih je potrebno osvetliti razmerje: vpliv višjega življenjskega standarda na idejno-politično orientacijo in aktivnost današnje mlade generacije. Zdi se mi, da ne obstaja jasno izražena zavest o tem problemu niti v ZM, niti v Zvezi komunistov in v drugih družbeno-političnih organizacijah. Srečko Krč

Krajevni praznik na Javorniku

V nedeljo so na Javorniku začeli s praznovanjem krajevnega praznika. Prireditve so organizirane tako, da bo vsak dan v tednu nekaj na sporedu. Kakor so ugotovili na slavnostni seji, ki je bila v sredo popoldan v pevski sobi kulturnega doma, je bil namen prireditve oziroma akcij v prvih dveh dneh dosežer: kljub temu, da z udeležbo občanov niso bili preveč zadovoljni.

Slavnostno sejo je začel in pozdravil zbrane predstavnik družbeno-političnih organizacij predsednik krajevnega odbora SZDL Jaka Svetina. Zatem je o pomenu krajevnega praznika spregovoril podpredsednik DPD Svoboda France Mencinger Ivan Tušar. V svojem govoru se je podrobneje zadržal na dogodkih, ki so imeli hudo posledico, to je smrt petih talcev.

V zadnjem delu seje sta med razpravo sledili še dve informaciji in sicer: priprave na praznovanje stoletnice Železarne ter formiranje enotnega pihalnega orkestra jesenskih železarjev. Na seji so se domenili, da bodo na Javorniku v bližnji prihodnosti ustanovili poseben odbor, ki ga bodo sestavljali predstavniki oz. člani družbeno-političnih organizacij. Naloga tega odbora je, da tesno sodeluje s pripravljanim odborom v Železarni, ki ga je pred kratkim na svoji seji imenoval upravni odbor Železarne.

Po končani slavnostni seji je sledila otvoritev razstave

Izlet v Celovec

Društvo upokojencev na Javorniku je v nedeljo, 25. avgusta priredilo enodnevni avtobusni izlet v Celovec. Izleta se je udeležilo 46 članov društva.

Prek Kranja, skozi Ljubeljski predor so prispeli v Celovec in se po ogledu mesta najprej odpeljali na Gospodarsko polje, odtod pa v Šentvid na Glini, kjer so si z zanimanjem ogledali eno najlepših vrtnarij kaktej v Evropi. Po obisku gradu Hochosterwitz, so se odpeljali h grobu Mutca Osojskega v vasi Osoje. Prek Beljaka in Trbiža so ob 22. uri prispeli nazaj na Javornik. Vsi udeleženci so bili zelo zadovoljni z uspelim izletom, saj so si ob igranju svojih harmonikarjev, ki so vseskozi skrbeli za prijetno počutje, ogledali v enem dnevu toliko zanimivih krajev sosednje Avstrije.

25. septembra bo DU Javornik organiziralo dvodnevni izlet v Benetke. V programu imajo ogled Benetk, zimsko športnega centra Cortine, poplavljen vasice Longarone, Trsta in ostalih obmorskih mest, vojaškega pokopališča Doberdob ter Udin.

D. Sedej

intarzij Jurija Hermana, člana DOLIKA DPD Svobode Jesenice. Kratek kulturni program so izvajali člani javorniške Svobode, o pomenu razstave in sploh razstavne dejavnosti, ki jo bo treba na Javorniku upeljati, pa je spregovoril Mirko Knific, predsednik DPD Svoboda France Mencinger Javornik.

Zatem je Jurij Herman zbranim gostom povedal nekaj o svojem dosedanjem delu ter prvih začetkih dela z intarzijami. Na željo prisotnih je obrazložil nekatere podrobnosti, ki se nanašajo na izdelavo intarzij. Razstava bo odprta vključno do nedelje, 8. 9. v avli kulturnega doma na Javorniku.

- or

Lipicanci iz Zasipa

Pod udarci kopit Pegaza — konja grškega boga Zevsa — je privrel na dan čudežen vrelec vode, ki je inspiriral pesnike v njihovem umetniškem ustvarjanju. Nerazdružljivost človeka s konjem so že stari Grki živo prikazali v liku kentavra, konja s človeško glavo in prsmi ter konjskim trupom (po Homerju so bili Kentavri divji narod v grški pokrajini Tesaliji; ker so vedno jahali konje, je nastal omenjeni mit. legenda — o kentavrih).

O nastanku plemenitih konj govori veliko lepih legend in bajk. Tako je v muslimanskem svetem pismu — koranu — opisan nastanek arabskega konja takole:

»Ko je stvarnik sveta odločil, da naredi konja, reče vetru: »Ti mi boš rodil bitje, ki bo nosilo moje spoštovalce. Ljubil ga bom in spoštovali ga bodo moji sužnji. Naj bo strah vsem, ki ne spoštujejo mojih zapovedi.« In tako je ustvaril konja in mu rekel: »Ustvarjen si in nimamš tekmeča! Vsa bogastva zemlje ležijo pred tvojimi očmi. Pod tvojimi kopiti bodo moji sovražniki, a na tebi bodo jahali moji prijatelji in pred vsemi bitji ljubezen vladarja zemlje naj pripada tebi. Letel boš brez kril in zmagoval brez meča!«

Danes vzgaja Jugoslavija čistokrvne lipicance v štirih žrebčarnah in to v Lipici (Slovenija), Djakovu (Hrvatska), Prnjavoru (Bosna in Hercegovina) in Karadjordjevu (Srbija). Na Gorenjskem pa imamo miniaturno kobilarno lipincev v Zapisu pri Bledu. Kobilarno lipincev v Lipicah je ustanovil avstrijski nadvojvoda Karel 1580. leta, kobilarno v Zasi-

pu pa veliki ljubitelj konj in jahalnega športa posestnik Miha Frčej 355 let pozneje, leta 1935.

Miha je začel jahati konje že v rani mladosti. Pravi, da je bila tudi njegova mati ljubiteljica tega športa. Vojake je služil v artilerijski enoti v Splitu, kjer je bilo veliko jahalnih konj.

Na Bledu in okolici je Miha učil jahati tudi člane kraljevske dinastije. Vojna vihra pa tudi njegovim lipicancem ni prizanesla. V začetku vojne so bili mobilizirani in se niso nikoli več vrnili nazaj v Zasip.

Kmalu po vojni je Miha zopet začel gojiti lipicance, ki imajo že stoletni rodovnik. Trenutno ima tri lipicance in to kobilo, ki jo je te dni kupil za pol milijona S din v Lipicah, žrebička in žrebca starega osem let. Miha pravi, da so največji ljubitelji konj in jahalnega športa Angleži, Francozi, Italijani, Nemci in Danci. Ima stalne kliente in z mnogimi si dopisuje. Letos so se pri njemu učili večšine jahanja člani družine člana ameriške ambasade v Beogradu, ki so bili na počitnicah na Bledu. Redno je hodil jahati tudi neki avstrijski turist, invalid brez noge, ki je bil v avtokampu pri Šobcu. V Zasipu se vsekakor ustavlja veliko več tujcev kot domačinov. Redka med njimi je 20-letna dekle iz Lesc, usleženka okrožnega sodišča v Kranju, ki je redno vadila ta zanimiv šport.

Zasip s svojo pestro okolico daje ljubiteljem jahalnega športa obilo užitka in razvedrila, posebno v tem času, ko je glavna kopalna sezona že za nami. J. Vidic

Pazite na otroke z oranžnimi ruticami okoli vratu

Šolska vrata so se zopet na stežaj odprla. Na stotine in tisoče otrok zopet dnevno hodi od doma do šole in nazaj. Ko uporabljajo ceste, pločnike in prehode prek cest, pa se izpostavljajo nevarnostim prometa. Med vsemi so najbolj izpostavljeni vsi tisti sedemletni dečki in deklice, ki so prvič sedli v šolsko klop.

Da bi jih čim bolj zavarovali, so jim takoj prvi dan razdelili posebne oranžne rutice, ki jih bodo učenci prvih razredov nosili okoli vratu ves september. To naj bi bil viden opozorilni znak za vse koristnike cest, posebno pa voznike motornih vozil.

Prvošolčki so namreč zaradi neznanja cestno-prometnih predpisov in svoje neobglenosti ter otroške brezskrbnosti najbolj izpostavljeni nevarnostim cestnega prometa. Zato bi bilo prav, da vsi podpremo dobro misljeno akcijo, posebno pa bi bilo prav, da na otroke z oranžnimi ruticami okoli vratu pazijo vozniki motornih vozil.

L. T.

Peklon Vatrostalne gasilskemu društvu Hlebce

Gasilsko društvo Hlebce je bilo ustanovljeno 1920. leta. Društvo je zelo marljivo in skrbi tako za usposabljanje članov društva, kot za tehnično opremo.

Pred kratkim so kupili rabljen avto-kombi, milijon S din pa so zbrali s prostovoljnimi prispevki in dohodki od veselice.

Že dalj časa pa so gasilci razmišljali, kako bi zbrali denar za novo brizgalno. Z ustreznimi prošnjami so se obrnili na nekatere gospodarske organizacije. Elan je prispeval 50.000 S din, Gorenjka Lesce 5.000 S din in občinska gasilska zveza 400 tisoč S din. To pa je premalo za motorko. Zato so se obrnili na Alojza Derlinga, domačina in zaslužnega člana gasilskega društva Hlebce, ki je direktor Vatrostalne v Zenici.

Društvo je v kratkem prejelo iz Zenice pismo z vprašanjem, kakšno brizgalno nameravajo kupiti, kje in ceno. Gasilci so takoj poslali v Zenico prospekt in vse zahtevane podatke. Na to pismo so iz Zenice sporočili, da so že nakazali celotni znesek 1.800.000 S din za novo črpalko.

V Hlebcah so bili tega sporočila več kot veseli. 18. avgusta je prispela iz Zenice delegacija Vatrostalne, predsednik delavskega

sveta pa je gasilec iz Hlebce podaril novo brizgalno. Slovesnosti so se udeležili tudi člani občinske gasilske zveze Radovljica. Slovesnost so nadaljevali v nedeljo, ko so gasilci priredili v Hlebcah veselico, ki so se je udeležili številni občani.

J. Vidic

Ali res parkirni prostor pred Železarno ni registrirana avtobusna postaja?

V nedeljo, dne 1. 9. zjutraj ob 7.10 uri sem se odpeljal z avtobusom s parkirnega prostora na Belco. Sprevodnik mi je zaračunal 1.90 N din. Na vprašanje, zakaj stane vozovnica 1.90 N din, če pa vedno plačujem 1.60, mi je osorno odgovoril kontrolor tov. Koplani: »Pravilno, vi plačate vozovnico od Javornika, ker parkirni prostor ni registriran kot avtobusna postaja! Bodite veseli, da se sploh lahko peljete!«

Tovariš urednik, ker nisem edini, ki bi želel odgovor na to vprašanje, prosim, če prek železarja posredujete ustrezen odgovor.

V Zasipu pri Bledu je miniaturna kobilarna lipincev

Kaj je novega, mucka?

Dandanes, ko v svetu vlada neka neurejenost, ko je umetnost že zdavnaj opustila antične tradicije, ko se znanost nenehno razvija, ko se zgodijo pomembne in nepomembne stvari, ob katerih ostanemo ravnodušni, je zavladala spolnost, ki je postala obsedenost vsega (posebej zahodnega) sveta. Obsedenost spolnosti igrivo in hudomušno obravnava agleška barvna komedija Kaj je novega, mucka? prek dveh kre-

atur: Michaela (Peter O'Toole), urednika nekega modnega časopisa in dr. Fritza (Peter Sellers), psihoanalitika.

Kot urednik modnega časopisa je Michael seveda obdan z ženskami. Brani se jih. Toda, ko se zaljubi v učiteljico Carol, si poišče pomoči pri psihoanalitiku. Slednji napeto posluša pacientovo pripovedovanje in se je na moč hitro začel zanimati za njegov primer, zakaj dolgočasni Fritz z ženskami ne stoji najbolje. Po vrsti komičnih situacij se Michael »pozdravi« in poroči s Carol. Film Kaj je novega, mucka? teče

lahkotno in nevsiljivo, skratka brez preoblenosti in pretiravanja ter banalnosti, čeprav bi v to lahko zapadel predvsem pri vožnji po trgu in zamenjavi spalnic na gradu. Doživljamo ga lahkotno, se sproščeno nasmejemo in razvedrilo samo ob spominu na protagonista. Res, kakšni kreaturi sta! Sicer pa tudi ostali igralci znajo ustvarjati razpoloženje. Pa še nekaj je zanimivega: glasba. Prijetna je za uho in skupaj z ostalimi kvalitetami komedijo Kaj je novega, mucka? dela prav dobro.

-na

Kulturno-prosvetne organizacije in društva pred novo sezono in novimi nalogami

Počitniško obdobje se bliža h koncu in kulturno-prosvetne organizacije v občini čakajo nove naloge, ki jih bo letošnje jesen obeleževal tukongres Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije. Le-ta naj bi ocenil kulturno-prosvetno dejavnost v Sloveniji v preteklem obdobju in sprejel orientacijo za delo kulturno-prosvetnih organizacij v prihodnje. Ocena kongresa o razvoju kulture v preteklo obdobje se v nobenem primeru ne bi smela omejiti samo na ljudsko-amatersko dejavnost v Sloveniji, ker ne bo popolna, kajti kulture ni mogoče obravnavati brez celotne ocene kulturnega gibanja v Sloveniji, niti brez ocene družbenega in ekonomskega razvoja v zadnjem obdobju predvsem v luči družbene in gospodarske reforme. Kulturo obravnavati

celostno pa pomeni oceniti stopnjo razvoja vseh kulturno-prosvetnih dejavnosti od založniške dejavnosti, komunikacijskih sredstev, filma in filmske kulture do ljudsko-amaterske dejavnosti, delovne kulture, stanovanjske kulture, stopnje razvoja samoupravljanja in drugega.

Ta daljši uvod je bil potreben zato, ker naši ljudsko-amaterski kulturni aktivisti večkrat stojijo pred dilemo, kam usmeriti svoja prizadevanja v prihodnje. Dilema so toliko večje, ker nekatere klasične amaterske kulturne dejavnosti oziroma veje počasi odmirajo, se vsebinsko in kvalitetno preobražajo v nove kvalitete, ob tem pa največkrat naši aktivisti ne vidijo poti naprej. Vzrok zato pa je največkrat v tem, da so v svoji aktivni zavzetosti preveč zaverovani

v to, kar je bilo včeraj in premalo v to, kar naj bo jutri.

Naj to trditev ilustriram z nekaterimi primeri, predvsem z vidika širokega razumevanja pojma kulture. Ugotovljamo na primer, da je filmska kultura, kultura branja, delovna kultura, kultura oblačenja, komunalna kultura in tako dalje in tako dalje, pri nas še zelo na nizki stopnji. Nadalje, da je treba graditi višjo samoupravno družbo, družbo z višjimi etičnimi, estetskimi in drugimi vrednotami. Ali kulturno-prosvetni aktivisti v vsem tem res ne vidijo orientacije za svoje bodoče naloge in usmerjenost za svojo dejavnost. Ravno na teh nalogah bo potrebno graditi v bodoče delovne programe kulturno-prosvetnih organizacij. Naloge so nam torej znane, poiskati nam je potrebno le še vsebine in oblike, kako uresničevati te zelo obsežne naloge. Receptov za to ni, so pa izkušnje in sugestije, ki jih bodo lahko koristno uporabile naše kulturno-prosvetne organizacije pri programiranju svojega bodočega dela. Povsem razumljivo je, da bodo morale pri uresničevanju teh nalog sodelovati vse družbeno-politične organizacije in vsi dejavniki, ki jim je naloga in dolžnost graditi višjo samoupravno družbo, družbo, ki ji je socialistični humanizem osnovni cilj nadaljnjega razvoja. Seveda pa take naloge naše kulturno-prosvetne aktiviste, društva in organizacije postavljajo v kvalitetno nov položaj, ki zahteva tudi mnogo razmišljanj, samoupravnega dogovarjanja, besednih bojev in vztrajnosti.

Na šoli ŽIC boljši uspehi

Na poklicni industrijski in tehnični srednji šoli ŽIC so opravljali v minulem tednu popravne izpite in so dosegli boljše uspehe kot lani. Na poklicni šoli je od 67 učencev opravilo popravni izpit 47 kandidatov, na redni tehniški pa od 68 kar 54 in na večerni tehniški od 23 samo 3 kandidati niso opravili poplavnega izpita. Po opravljenih popravnihi izpiti se je učni uspeh šol znatno izboljšal in je na poklicni šoli zaključilo razrede

85,5 % na redni tehniški 82,3 % in na večerni tehniški 87,5%. Za tekoče šolsko leto je bil poseben naval za poklicno industrijsko šolo, ki bo imela kar šest prvih razredov, drugi in tretji pa bodo po štirje. Na redni tehniški šoli bo imel strojni kot metalurški oddelek v vsakem letniku po 1 razred, večerna pa bo imela tri strojne in dva metalurška oddelka. V skupnem bo imela poklicna industrijska šola 14 razredov, tehniška pa 13.

Martinarji pred prvimi nastopi

Pevski zbor martinarjev, ki naj bi se preimenoval v interesu povečanja članov v pevski zbor železarne Jesenice in prešel pod pokroviteljstvo izvršnega odbora sindikata železarne Jesenice, že nastopa. Jutri, 7. 9. bo nastopil na tradicionalni prireditvi naprednega tiska v Beljaku, v nedeljo 8. 9. bo nastopil na proslavi podelitve domicila Jeseniško-bohinjskemu odredu v Bohinju, 15. 9. pa

se namerava udeležiti proslave ob 25. letnici vseljudske vstaje Primorske v Novi Gorici. Zbor, ki si je že izvolil nov odbor s predsednikom Janom Baumanom na čelu, se bo pričel po omenjenih nastopih pripravljati na jubilejni koncert v počastitev 100. letnice jeseniške železarne. Zeleti je, da bi se vključili vanj še preostali pevci jeseniških in javorniških obratov, pa tudi upokojenci, ki jih ni malo.

Kaj bo s šolo v Jav. Rovtu

Ze leta 1925 so vaščani Javorniškega Rovta s samopriskerki, materialom in prostovoljnimi delom zgradili šolo. Vse do lanskega leta je v sicer majhnih, vendar prijetno urejenih prostorih nemoteno potekal pouk otrok do 4. razreda. Toda šola, ki ni služila le svojemu prvotnemu namenu, ampak je bila tudi edini prostor, kjer so se prebivalci Javorniškega Rovta lahko zbirali na sestanke, prirejali predavanja in ob sobotah ter nedeljah predvajali filme, je počasi, toda vztrajno začel razjedati zob časa. Prostori so postajali vedno bolj vlažni, omet je začel odpadati, streha je bila potrebna popravila, sanitarije niso bile več primerne.

Zaradi takega stanja šole je inšpekcija šolo zaprla. Starši prizadetih otrok in ravnateljstvo šole na Koroški Beli je videlo edino rešitev v tem, da se otroke vsako jutro prepelje v 3 km oddaljeno osnovno šolo na Koroški Beli z avtomobilom. Ker pa cesta od začetka decembra pa do konca marca ponavadi ni prevozna, bi moral otroci hoditi peš. Za ta čas so najeli prostor v Žvabovi gostilni. S pomočjo prizadevnega učitelja iz Kranja učenci ob prihodu na belško šolo niso kazali nobene vrzeli v znanju, čeprav so delali pod veliko slabšimi pogoji kot njihovi vrstniki.

Letos pa prostora Žvabove gostilne ni moglo več najeti, zato so 23. avgusta sklicali roditeljski sestanek, katerega so se udeležili vsi starši otrok, ravnatelj osnovne šole na Koroški Beli tov. Kreutzer ter tajnica Temeljne izobraževalne skupnosti tov. Vauhnikova. Tov. Kreutzer nam je o tem povedal naslednje: »Ker se je pokazalo, da so majhne šole nerentabilne, smo se na sestanku najprej pogovarjali o več variantah, kako bi otrokom

omogočili kar najboljše pogoje za šolanje v tistem obdobju zime, ko je zaradi vremenskih neprilik otrokom onemogočen prihod v našo šolo. Bilo je več predlogov: da bi bil pouk v planinskem domu na Pristavi, svet za šolstvo je predlagal, da bi učence razporedili pri sorodnikih v dolini (kot v Radovni in na Srednjem vrhu), kot edini in najbolj sprejemljiv pa je bil predlog, da bi šolo popravili. Vsi vaščani so pripravljali pomagati pri popravilu šole. Če nam bo občina Jesenice zagotovila potreben denar, bo šola popravljena predvidoma do 1. decembra.«

Pri vsem tem pa ne moremo mimo resnice, da bo Javorniški Rovt, ki je nedavno tega štel le nekaj hiš, v prihodnje dobil nove prebivalce, saj je vedno več družin, ki si v tem lepem in mirnem kraju postavljajo družinske hišice. Tako bo vprašanje šole iz leta v leto vedno večji problem. Letos je prizadetih le 12 otrok, drugo leto jih bo morda še enkrat toliko. Zato bi bilo popravilo stare šole edina pametna rešitev.

Darinka Sedej

Pester program delavskih univerz Gorenjske

Delavske univerze Gorenjske so te dni izdale katalog oz. program dejavnosti, ki je zelo pestra in obširna. Razdelili bi jo lahko na štiri poglavja. V prvem so nanizane šole, ki jih organizirajo delavske univerze, na katerih lahko dobijo odrasli dodatno izobrazbo. Vrstni red šol je zelo velik in sicer od osnovne šole pa do pedagoške akademije ter višje ekonomsko-komercialne šole, ki bo organizirana pri delavski univerzi Jesenice.

Za naše bralce je še najbolj zanimivo drugo poglavje, ki obravnava možnosti za dopolnilno izobrazbo na strokovnem področju. Na področju Gorenjske bodo organizirani tečaji za mnoge poklice. Naj naštejemo nekatere: tečaji za ozke profile/za skladiščnike, tečaji tehniškega risanja I. in II. stopnje, tečaji za poklicne voznike motornih vozil, tečaji o varstvu pri delu ter o civilni zaščiti, kakor tudi tečaji, na katerih bo možno pridobiti znanje na turističnem področju, itd. Zanimiv bo tudi tečaj, na katerem bodo obravnavali medsebojne odnose v delovnih organizacijah, namenjen pa je kadrom oz. ljudem, ki s svojim delom in neposrednimi stiki vplivajo na oblikovanje med-

sebojnih odnosov v delovnih organizacijah. Pri delavski univerzi Tomo Brejc v Kranju pa bodo organizirali tudi seminar o informiranju in urejanju glasil v delovnih organizacijah.

Kot v prejšnjih letih, bodo tudi v šolskem letu, ki ga prav v teh dneh začnemo, na programu tečaji stenografije in strojepisja.

Prav tako je obširen zadnji del, ki vsebuje splošno izobraževanje. Skoraj na vseh univerzah bodo poučevali številne tuje jezike. Pri delavski univerzi Jesenice bodo lahko odrasli obiskovali naslednje tečaje jezikov: angleščina, italijanščina, nemščina. Kdor pa bo želel dopolnilno izobrazbo v francoščini, jo bo lahko dobil v Kranju in Trzinu, tečaj iz ruščine pa bo samo v Kranju. Omenimo naj še šole za starše, šole za življenje, gospodinske tečaje, tečaje o promociji vzgoji ter predavanja za prebivalstvo, ki je najstarejša oblika dela delavskih univerz na Gorenjskem, ki je med odraslimi zelo priljubljena. Vse informacije v zvezi z organiziranjem posameznih seminarjev in tečajev pa bodo posredovale najbližje Delavske univerze.

- or

**Dopisujte
v Železarja**

25. seja UO ŠD Jesenice

V ponedeljek, 26. avgusta je bila seja UO ŠD Jesenice. Kljub dopustniški sezoni je bila na seji večina članov UO.

UO ŠD Jesenice se je že na začetku seje dalj časa zadržal na sprejetih sklepih svoje 24. seje. Posebno pereče vprašanje, ki postaja že problem, je stanje nogometnega igrišča. Le-to je zlasti ob letošnji obilici padavin v stanju, ki povzroča dilemo: ali je še sploh uporabno za nogometno igro ali naj se zabrani igranje tekem. V zvezi s tem so imenovali tričlansko komisijo, da skupno s predstavnikom SGP Sava prouči možnost zasilne sanacije nogometnega igrišča.

Ob tej razpravi se je navrglo širše vprašanje: ali obstoječa športna igrišča in površine sploh še ustrezajo današnjemu razgibanemu športnemu udejstvovanju jeseniške mladine? Ustrezni zaključek je bil povsem logična sinteza: na tem področju smo na Jesenicah zaostali, nimamo športnega parka, ki bi

ustrezal doseženi stopnji vsestranskega športnega udejstvovanja naše mladine in za potrebe sodobne športne rekreacije delovnega človeka. Zato so imenovali spet tričlansko komisijo z nalogom, da o teh in drugih vprašanjih telesne vzgoje in športa na Jesenicah in tudi v občini podrobno seznani predsednika skupščine občine ter da bi na eni prihodnjih sej obeh zborov skupščine občine obravnavali vprašanje telesne vzgoje in športa v občini, vključno s problematiko vzdrževanja športnih objektov in naprav ter novogradenj.

Nato so poslušali obširno poročilo predsednika balinarskega kluba Francija Rozmana. Balinarji so zelo aktivni, štejejo 98 članov. Pozimi zamenjujejo svoje letne rekvizite in se uspešno merijo v kegljanju na ledu. Sodelovali so na 22 turnirjih ter dosegli nekaj vidnih rezultatov. V letni sezoni so balinarji še posebno uspešni. V relativno

kratkem času so se prebili med vidne klube te športne zvrsti v Sloveniji in Jugoslaviji. Preteklo soboto in nedeljo je bilo na Jesenicah v izvedbi balinarskega kluba državno prvenstvo v tekmovalju dvojic, ki je zelo dobro uspelo. Dvojica BK Pavlič - Dornik pa je zasedla osmo mesto. Balinarji so zgradili štiri igrišča v Bazi, ki so dobro vzdrževana. Prihodnje leto pa se bodo vselili v nove, sicer skromne klubske prostore, ki jih gradijo največ s prostovoljnimi delom.

Skratka, gre za dokaj močan športni kolektiv, ki se je hitro uveljavil in kaže prizadevne napore, da bo njegova pot tudi v prihodnje usmerjena k uspešnemu delovanju.

Na seji UO ŠD so govorili tudi o nekaterih klubih, ki nimajo zadostnega števila aktivnih športnih delavcev. Vse delo je na skrbi predsednika in morda še na enem ali dveh ožjih sodelavcih. Tako je nezadovoljivo stanje v drsalnem, plavalnem in rokoletnem klubu. Zmenili so se, da morajo predsedniki teh klubov posredovati predloge za ustrezno kadrovske izpolnitve svojih UO ali pa da se postavi vprašanje njihovega nadaljnjega obstoja.

Na kraju so govorili še o stvareh in zadevah, ki tarejo hokejski klub. Sklenili so, da so vprašanja in problemi tega kluba take narave, s katerimi bo potrebno, da se UO ŠD podrobno seznani na posebni seji in sprejme ustrezne ukrepe.

Vibr

KK Jesenice : KK Celje 76:63

Kljub slabemu vremenu je sobotno srečanje bilo med boljimi v letošnji sezoni na igrišču Podmežakljo. Gostje so presenetili naše moštvo takoj na začetku srečanja, saj so se vsi napadi končali s košem. Obetala se je zanimiva borba in tudi mokro igrišče ni moglo zadržati igralce, da niso igrali hitro, tako da je tempo precej izčrpal igralce. Prav v kritičnih trenutkih, ko so bile potrebne pri našem moštvu menjave, je »stari as« in še vedno gospodar prostora pod košem Lado Sodja s svojim ponovnim vstopom v igro dal moštvu moralno oporo in voljo do zmage.

Igra v drugem polčasu je bila precej boljše in točni meti od daleč inž. Senčarja so bili odločilni za končno zmago. Z dobrimi meti so se odlikovali tudi ostali igralci prve petorke, med tem ko je bil Bunderla precej slabši kot na prejšnjih tekmah.

Strelec za Jesenice: inž. Senčar 29, Božič 12, Sodja 2, Vauhnik 15, Koren 11, Bunderla 7.

Plaketa narodnega heroja Joža Gregorčiča

Doslej so bili športni delavci največkrat zapostavljeni pri predlogih za družbena priznanja. Delo športnih delavcev se ni pravilno vrednotilo in cenilo.

Iz teh razlogov je bil na zadnji delovni konferenci občinske zveze za telesno kulturo Jesenice sprejet sklep, da se odslej vsako leto podeli najzaslužnejšim športnim delavcem Gregorčičeva plaketa. Letošnje plakete bodo podeljene ob dnevu republike.

Izvršni odbor OZTK Jesenice je že imenoval komisijo, ki bo odločala o predlogih za dobitnike plakete. Komisija se je zelo vneto in prizadevno lotila svojega dela. Izdelala je že potrebni pravilnik, preskrbela osnutek plakete in propozicije. Osnutek plakete je izdelal akademski slikar Jaka Torkar.

Plaketa narodnega heroja J. Gregorčiča bo najvišje priznanje, ki ga bo podelila za dosežene uspehe v telesni kulturi v naši občini vsako leto občinska športna zveza in sicer za pomembne rezultate pri razvijanju telesne kulture in za vrhunske šport-

ne dosežke. Iz tega je razvidno, da bodo plaketo lahko prejeli tudi aktivni športniki.

Gregorčičeva plaketa se lahko podeli posameznikom ali organizacijam in to za aktivnost in uspehe pri razvijanju množičnosti v telesni kulturi, dosežke na področju vzgoje, strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela, dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture, tekmovalne dosežke na najpomembnejših tekmovanjih in za uspehe, ki pospešujejo telesno kulturo na področju propagande in publicistike.

Gregorčičevo plaketo bo posameznik ali organizacija lahko dobil samo enkrat.

Z uvedbo Gregorčičeve plakete bo tudi dostojno počaščen spomin na komandanta Dražgoške bitke, prvega komandanta Gorenjske grupe odredov, španskega borca, komuniste in tudi odličnega športnika, ki mu doslej ni bilo dano tisto obeležje, ki ga je s svojim življenjem in dejanji zaslužil.

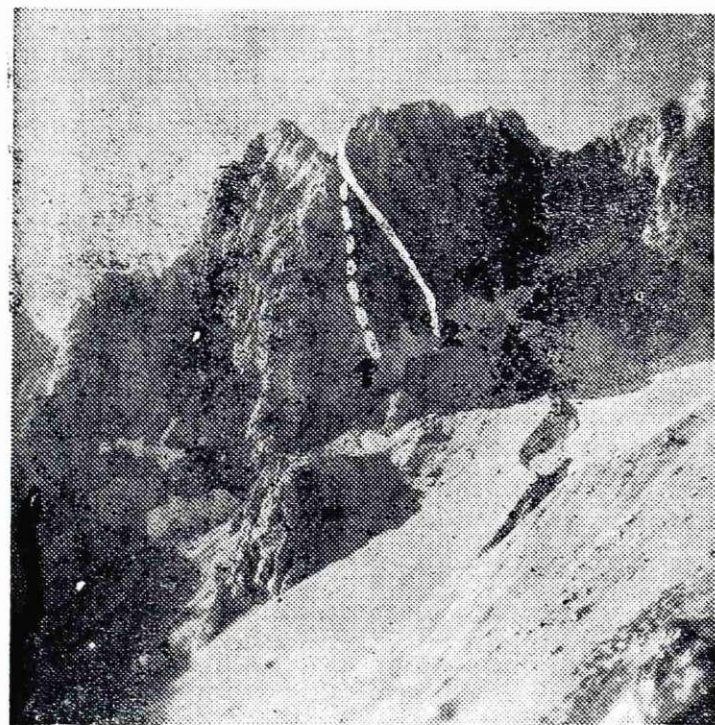
Z. F.

Dva nova plezalna vzpona v Malem Oltarju

V nedeljo, 1. septembra so člani in pripravniki alpinističnega odseka Martuljek preplezali dve novi smeri v severozahodni steni Malega Oltarja (2509 m) v martuljski skupini. Pristopili so v nedeljo iz vasi Martuljek do stene

nem rebru tik ob gladki zapadni strani prednjega vrha Malega Oltarja.

Smer po vzhodnem razu — št. 2 — plezali Jože Oman, Janez Krušič in Ciril Svetina. Višina stene 350 m. Čas plezanja 4 ure. Težavnostna

Obe smeri, ki so jih preplezali martuljski alpinisti

v treh in pol urah. V podnožju severozahodnega ostega leži sedaj črn, vodni led, prek katerega je bilo treba izsekati vsako stopinjo, kar je zelo zamudno delo.

Smer po žlebu — št. 1 — plezali Anton in Matija Oman ter Marušič. Višina stene 350 m. Čas plezanja 3 ure. Težavnostna stopnja: srednje težka, mestoma težavno in krušljivo. Smer poteka delno po žlebu prek nekaj pragov, delno po njegovem desnem mej-

stopnja: težavno, vstop zelo težaven. Smer poteka po vzhodnem razu v spodnjem delu po sistemu strmih kamninov, v zgornjem delu prek ostre grebenske rezi. Iz škrbine, v vršnem grebenu po razčlenjenem pečevju na vrh Malega Oltarja. Lep plezalni vzpon!

Vsi gorniki so sestopili prek ostrega, kulisastega in krušljivega južnega pečevja na Grlo in mimo bivaka 2. pod Rokavi v dolino Vrat.

Jeseniški alpinisti v gorah Švice

(nadalj. iz 8. in 9. str.)

li vzpon na Strohghoren (3462 m).

Drugi dan pa smo v sedmih urah preplezali izraziti greben, ki vodi na vrh Pfaffenstetli, visok 3114 m.

Tretji vzpon je bil namenjen Lauterharhornu, žal pa je zaradi dežja in megle odpadel.

Zaradi slabih vremenskih in snežnih razmer smo sestopili s Grindelwald. Z znamenito visokogorsko ozkotirno železnico se odpeljemo na Kleinscheideg, od koder je prelep pogled na mogočno severno steno Eigerja. V tej steni najboljši alpinisti preizkušajo svojo srečo. Žal mnogi to srečo niso preživeli.

Iz Kleinscheidega se odpeljemo po zelo strmi ozkotirni železnici, ki je speljana v steni Eigerja. Sredi poti vlak ustavi za kratek čas. Nahačamo se sredi stene Eigerja. Tu je tudi stekleno okno. Enkratni pogled se vam odpre na zloglasno steno in daleč spodaj je Grindelwald. Še pol ure vožnje in že smo na sedlu Jungranjoch (3454). Še isti dan se v lepem vremenu povzpnejo na Mönch (4099 m). Janez in Albin sta prvič na taki višini, zato ju z Milanom krstiva po hribovsko.

Albin in Milan sta isti dan preplezala severozahodno snežno strmino in sestopila po jugozapadnem grebenu (ocena težavnosti IV).

Zadnji dan se ob lepem vremenu podamo na Jungfrau (4158 m). V zgornjem delu prečimo najdaljši ledenik Evrope Aletsch, ki je dolg 23 km, debelina ledu je 800 m. Predno sonce pordeči bele vrhove, smo že na sedlu in od tu po večji strmini na temenu Jungrana. Lani so na tem vrhu trije mladi fantje in eno dekle pod slabimi vremenskimi pogoji in od utrujenosti izgubili svoja mlada življenja.

Obiskali smo tudi glavno mesto Švice — Bern. Pred davnimi stoletji so tu bili temni gozdovi, kjer je bilo mnogo medvedov. Lovci so jih v celoti iztrebili in postavili skromne lesene hišice. Skozi stoletja pa je zrastle mesto, polno zelenja in cvetja, to je Bern (medved).

Z vrha stometske katedrale se vam odpre pogled na celo mesto. Vreden je ogleda tudi planinski muzej, kjer prikazuje razvoj planinstva v Švici. Kot vemo, imajo vojni obvezniki v Švici orožje kar doma. Toda nekam nenavadno se mi je zdelo, ko sredi prometne ulice srečam možakarja, s klobukom na glavi, prek ramen pa mu je visel puškomitraljez!

Zalostni smo, ker zapuščamo to čudovito deželo. Pot nas vodi prek gorskih prelazov in lepih mest. In zopet je za nami 850 km dolga pot.

Toda vsi štirje smo enotni v mislih, še bomo obiskali čudovite gore Švice.

Kaj bodo gledali v kinu

Kino RADIO

7. in 8. septembra amer. barvni CS film RAZBELJENI REVOLVERJI, v glavni vlogi Audie Murphy, ob 17. in 19. uri.

9. septembra amer. barvni CS film UPOR APAČEV, ob 17. in 19. uri.

10. in 11. septembra amer. barvni CS film KAKO UKRASTI 1.000.000 DOLARJEV, v režiji Williama Wylerja, v glavni vlogi Peter O'Toole, ob 17. in 19. uri.

12. septembra amer. barvni CS film BEN HUR, v režiji Williama Wylerja, v glavni vlogi Charlton Heston, ob 17. in 20. uri.

13. septembra angl. film ŽIVLJENJE NA VRHU, ob 17. in 19. uri.

14. septembra ital. barvni film RINGO IN NJEGOV REVOLVER, v režiji Sedia Korbuchia, v glavni vlogi Mark Damon, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

7. in 8. septembra amer. barvni CS film KAKO UKRASTI 1.000.000 DOLARJEV, ob 18. in 20. uri.

9. in 10. septembra amer. barvni CS film RAZBELJENI REVOLVERJI, ob 18. in 20. uri.

11. septembra amer. barvni CS film BEN HUR, ob 17. in 20. uri.

12. in 13. septembra amer. barvni CS film STREL Z

NEBOTIČNIKA, ob 18. in 20. uri.

14. septembra amer. film BILLY THE KID, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

7. septembra angl. barvni CS film POVEČAVA.

8. septembra angl. barvni film KAJ JE NOVEGA, MUCKA.

12. septembra amer. barvni CS film RAZBELJENI REVOLVERJI.

14. septembra amer. barvni CS film STREL Z NEBOTIČNIKA.

Kino ŽIROVNICA

8. septembra amer. barvni film ŠEST ČRNIH KONJ.

15. septembra amer. barvni CS film RAZBELJENI REVOLVERJI.

Kino KRANJSKA GORA

7. septembra amer. barvni film ŠEST ČRNIH KONJ.

8. septembra amer. barvni CS film STREL Z NEBOTIČNIKA.

12. septembra amer. barvni CS film KAKO UKRASTI 1.000.000 DOLARJEV.

14. septembra amer. barvni CS film RAZBELJENI REVOLVERJI.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru plinske in vodne energije se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni. Janez Pogačar

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikalne organizacije se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč ob moji dolgotrajni bolezni, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Prav tako se iskreno zahvaljujem za pomoč vsem sodelavkam na dninah Harej, Rozman in Živko. Iz srca sem hvaležna za pozornost.

Jožica Pirija

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, deda in praded

JOZEFA BEGUSA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga tako polnoštevilno spremili na zadnji poti, mu poklonili toliko lepega cvetja in vencev, nam izrekli ustno in pisмено sožalje ter sočustvovali z nami.

Posebno zahvalo pa smo dolžni primariju dr. Hafnerju, dr. Jensterlu, dr. Vilmanu, dr. Ažmanu in vsemu bolniškemu osebju, ki so mu lajšali trpljenje. Zahvaljujem se tudi godbenikom za žalostinke in sosedom, ki so nam tako nesebično pomagali in nam v najtežjih trenutkih stali ob strani.

Zalujoči: žena, hčerka, sinova, snah, vnuki in pravnuki

Personalne vesti

AVGUST 1968

Sprejetih: 91
Obračunanih: 93, od tega jih je 9 odšlo v JLA.

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI:

MIHAEL KRAJNIK, roj. leta 1903, Javornik I — 22 let v ZJ, LOVRO RITONJA, 1908, martinarna — 20 let v ZJ, VINKO MANDELJC, 1906, Javornik II — 33 let v ZJ, STANKO MARKUN, 1912, transport — 30 let in pol v ZJ.

INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI:

FRANC BOGATAJ, 1914, Javornik II — 21 let v ZJ, KRISTINA JARCA, 1921, jeklovlek — 13 let v ZJ, IVAN PAJNTAR, 1911, valjarna Bela — 21 let in pol v ZJ, ALBINA SMOLEJ, 1926, GEŽ — 21 let v ZJ, VALENTIN VOVK, 1917, strojne delavnice — 30 let v ZJ, JOŽE BERGANT, 1914, Javornik I — 28 let v ZJ, VILI OLIPIC, 1921, livarna — 28 let in pol v ZJ, FRANC PODGORNİK, 1910, martinarna — 15 let in pol v ZJ. Vsem upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj!

UMRLI SODELAVCI:

Zvonko Josipovič, 1949, transport — eno leto in pol v ZJ in Stanislav Sivec, 1938, valjarna Bela — 6 let v ZJ.

Svojcem naše iskreno sožalje!

IZKLJUČENI IZ DELOVNE ORGANIZACIJE:

Alojz Arh, roj. 1947, Javornik II, Pavel Benedičič, 1941, strojno vzdrževanje, Zdenko Borštnik, 1942, Javornik I, Milan Bregar, 1952, transport, Mirko Cufer, 1938, elektro vzdrževanje, Alojz Dečman, 1936, livarna, Janez Dobravec, 1943, strojno vzdrževanje, Radko Gorgievski, 1940, Javornik I, Dimitrij Gorup, 1946, strojno vzdrževanje, Fehim Graca, 1950, Javornik I, Franc Humerca, 1937, Javornik I, Jože Jordan, 1949, transport, Milan Jovanovič, 1926, Javornik I, Mijo Kolak, 1943, Javornik I, Rafael Kranjc, 1940, elektro jeklarna, Miroslav Lazič, 1946, žičarna, Janez Ličof, 1942, elektro vzdrževanje, Franc Luskovec, 1941, transport, Marjan Medja, 1939, strojno vzdrževanje, Slobodan Mihajlovič, 1949, transport, Srečko Mihelj, 1942, Javornik I, Antun Miškič, 1945, martinarna, Stan-ko Mlekuš, 1942, elektro vzdrževanje, Martin Pečnik, 1944, hladna valjarna, Jože Pekovec, 1947, martinarna, Danijel Peternel, 1946, hladna valjarna, Stane Popovič, 1948, žičarna, Ivan Potočnik, 1942, Javornik II, Franc Praprotnik, 1945, Javornik I, Franc Prešeren, 1943, garaža, Vasilij Rac, 1947, elektro jeklarna, Slavko Rajlič, 1945, strojno vzdrževanje, Stevo Rožan-kovič, 1950, Javornik II, Fa-

jik Salihovič, 1941, Javornik I, Zdravko Samardžija, 1951, Javornik II, Franjo Sebrek, 1942, žična valjarna, Franc Sočič, 1947, šamotarna, Anton Sodja, 1945, elektro vzdrževanje, Leopold Salamun, 1941, Javornik II, Vanda Sranc, 1939, GEŽ, Franc Štern, 1946, transport, Tibor Temlin, 1946, elektro jeklarna, Ferdinand Tonut, 1950, Javornik II, Anton Torkar, 1941, hladna valjarna, Huso Trokič, 1947, žičarna, Tomaž Vidmar, 1948, hladna valjarna, Vlado Vido-vič, 1940, žičarna, Milan Vrečko, 1951, transport, Herman Vute, 1945, žičarna, Ivan Zupanc, 1945, martinarna, Srečko Zen, 1945, strojno vzdrževanje, Leon Žener, 1937, RTA, Franc Zidanek, 1943, strojno vzdrževanje in Alojz Žvab, 1945, strojno vzdrževanje.

ISČEMO LASTNIKA OSEBNEGA AVTOMOBILA OPEL ALI TAUNUS

Vljudno naprošamo lastnika osebnega avtomobila OPEL ali TAUNUS, svetle barve, zaposlenega v Železarni, ki je bil 8. 9. 1967 priča prometni nesreči pri bencinski črpalki na Bledu, da sporoči naslov na uredništvo ŽELEZARJA. Naslov, ki ga je ob priliki nesreče dal, se je namreč izgubil, njegova prisotnost pa je potrebna zaradi pričevanja, za kar se je ob nesreči, ki jo je v celoti videl, tudi sam ponudil.

Na osnovi člena 28 pravilnika o delovnih razmerjih železarne Jesenice

OBJAVLJAMO prosto delovno mesto

POMOČNIK BLAGAJNIKA U-3 1 oseba
v finančno računovodskem sektorju.

POGOJI: Zahteva se ekonomska srednja šola z najmanj 3 leta prakse v železarni.

Prijave z ustrezno dokumentacijo poslati do 16. 9. 68 na kadroviski sektor železarne Jesenice.

Kadroviski sektor

OBVESTILO

Upravni organi Skupščine občine Jesenice obveščajo občane, da se v skladu z zakonom o petdnevem delovnem tednu v SR Sloveniji

1. septembra 1968 v občinskih organih vpelje nov delovni čas

Novi delovni čas traja:

- a) od 1. oktobra do 30. aprila
 - v ponedeljek, torek, sredo in četrtek od 8. ure 30 minut do 17. ure;
 - v petek — od 8. ure 30 minut do 16. ure 30 min.
- b) od 1. maja do 30. septembra
 - v ponedeljek, torek, sredo in četrtek od 7. ure 30 minut do 16. ure;
 - v petek — od 7. ure 30 minut do 15. ure 30 min.

Čas sprejemanja strank je naslednji:

- ob ponedeljkih in petkih dopoldne — ves delovni čas
- ob sredo dopoldne in popoldne — ves delovni čas.

Sprejemna pisarna, oddelek za narodno obrambo, prijavna in matična služba, služba voznških in prometnih dovoljenj ter potnih listov in krajevni uradi sprejemajo stranke vsak delovni dan v rednem delovnem času.

RAZPIS

ZA SPREJEM GOJENCEV V GLASBENO SOLO JESENICE V ŠOLSKEM LETU 1968/1969

Glasbena šola Jesenice bo sprejemala stare in nove gojence za oddelke: klavir, godala (violina, viola, čelo, kontrabas), pihala (flavta, oboa, klarinet, fagot), trobila (trobenta, gozdni rog, pozavna, tuba), solopetje, harmoniko, kitaro, tolkala, balet in teoretični pouk (nauk o glasbi).

Vpisovanje starih in novih gojencev bo 9., 10., 11., 12. in 13. septembra 1968 od 9. do 12. ure in od 16. do 18. ure v učilnici št. 2 (poslopje gimnazije, I. nadstr., desno).

Pri vpisu mladoletnih gojencev morajo biti navzoči starši.

Vse ostale informacije posreduje tajništvo šole, tel. 82-423.

Ravnateljstvo

OBVESTILO

ZZB NOV Jesenice in Radovljica obvešča, da bodo na slavnostno podelitev domicila partizanski enoti Jeseniško-bohinjski odred, ki bo v nedeljo, 8. septembra v Bohinju, vozili posebni avtobusi in to iz Rateč, odhod ob 6.40, iz Kranjske gore 7.40, iz Jesenic od 7.25 do 8. ure (več avtobusov) s postankom na vseh postajah do Lesc. Iz Blejske Dobrave bosta peljala ob 7.30 dva avtobusa prek Poljan in Gorij. CENA AVTOBUSU BO V OBE SMERI 9,00 N din.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V septembru bosta praznovala petdeset let rojstva naslednja naša sodelavca: EGIDIJ KOZJEK, Javornik II — 4. septembra in FRANC ROBIČ, transport — 30. septembra. Iskreno čestitamo!

Naši športniki na tekmovanju na Ravnah

Pete športne igre slovenskih železarn so za nami. Ta dveletna športna manifestacija jekarjev iz Raven, Stor in Jesenic je minila v ozračju razumevanja in prijateljstva, ki že dolga leta veže delavce iz treh slovenskih železarn. Prireditelj in organizator petega športnega troboja je z vzorno organizacijo poskrbel, da smo se na Ravnan počutili kar najbolje.

Program troboja je bil sestavljen tako, da je večina naših športnikov lahko prispeala na Ravne šele v soboto dopoldan. Dvanajsterica, to so bili odbojkarji in tekmovalke v kegljanju na asfaltu, je na Ravne prispela že v petek zvečer. Prvi večer med starimi in novimi znanci je minil v obujanju spominov iz preteklih srečanj in v pogovorih o predstojajočih tekmovanjih. Naslednji dan pa smo že ob osmih zjutraj pričeli s prvimi tekmovanji.

Od naših so prvi nastopili odbojkarji, ki so se ob desetih srečali z močno ekipo ravnenskih železarjev, v kateri je nastopil tudi mladinski državni reprezentant Gostenčnik. Prva dva seta sta minila ob premoči domačinov in vse je že kazalo, da bodo naši odbojkarji doživeli težak poraz. Vendar so se naši odbojkarji hitro zbrali in šele zadnji peti set je prinesel odločitev, na našo žalost v korist domačinov, ki so bili objektivno gledano, le boljši nasprotnik. Istočasno pa so na kegljišču nastopala tudi naša dekleta v kegljanju. Po pričakovanju niso resneje ogrozile ne Ravenčank in ne Storčank, vendar pa so osvojile eno točko, ki bi na koncu lahko veliko pomenila.

Po kosilu in popoldanskem počitku smo se udeležili parade in svečane otvoritve troboja. Takoj po otvoritvi pa so se tekmovanja nadaljevala. Najprej so nastopili naši nogometaši proti ekipi iz Stor, ki je dopoldan že premagala ravnenske nogometaše. Naši nogometaši so v tem dvoboju bili boljši nasprotnik in so ves čas vodili, vendar pa so vodstvo zelo nespretno tudi izgubljali. Vodili so celo z dvema goloma razlike in kljub temu dopustili izenačenje v zadnjih sekundah igre.

Podobno kot nogometašem se je dogajalo tudi rokometiški igralci, ki so pozno zvečer v zanimivi in napeti borbi premagali zelo dobro ekipo iz Raven. Vsekakor je k tej zmagi največ prispeval Buh, ki je z odlično igro premagal najboljšega Ravenčana Janičeka. S to zmagao pa je bil dvoboj tudi že odločen. Zelo dobro pa sta igrala tudi Vidmar in Valentar in ostali Ravenčani, tako da je bilo to srečanje najbolj kvalitetno tekmovanje na troboju. Naša dekleta pa so v namiznem tenisu osvojila drugo mesto. Zelo pa so nas razočarali kegljači, ki so tekmovali

daleč izpod svojih sposobnosti in tako dovolili Ravenčanom, da so z zmago in osvojitvijo prvega mesta pripravili največje presenečenje na troboju.

Naslednji dan, to je v nedeljo dopoldan, pa so startali tudi atleti. Zelo prepričljivo so od začetka do konca vodili naši tekmovalci in tako osvojili drugi pokal za našo ekipo. Pri atletih se je posebno izkazal Jani Jelovčan s prvim mestom v teku na 100 m in z odličnim časom 11,4 sek. Med tem, ko je potekal troboj v lahki atletiki, so se srečali tudi naši rokometasi z Ravenčani. Tudi ta dvoboj so po izenačenju igri v prvem polčasu izgubili v nadaljevanju, ko so povsem popustili.

Veliko smo pričakovali od dvoboja naših in ravnenskih nogometašev. Po dobri igri, ki so jo naši pokazali prejšnji dan, smo upravičeno pričakovali uspeh tudi danes, vendar pa je bila igra precej nezanimiva in na koncu tudi groba z ene kot druge strani, tako da je sodnik zaradi grobega izpada enega naših igralcev predčasno zaključil tekmo pri neodločenem rezultatu, kar pa je seveda točke prineslo samo domačinom.

Tudi v skupni uvrstitvi so bili najuspešnejši domačini, ki so tako drugič osvojili prvo mesto in pokal.

REZULTATI:

ODBOJKA: 1. Ravne, 2. Jesenice, 3. Store.

KEGLJANJE — ŽENSKO: 1. Ravne, 2. Store, 3. Jesenice. NOGOMET: 1. Store, 2. Ravne, 3. Jesenice.

NAMIZNI TENIS — MOŠKI: 1. Jesenice, 2. Ravne, 3. Store.

KOŠARKA

TEŽKA ZMAGA

Tekmovanje v slovenski košarkarski ligi se vedno bolj zapleta. Edino jasno je, da bosta moštvi Tolmina in Trnovega skoraj sigurno zapustila ligo, ker je razlika v točkah do osmo uvrščenega že prevelika. Maribor že nekaj časa napoveduje, da bo osvojil naslov prvaka, zato smo z zanimanjem pričakovali izid derbija z Rudarjem v Trbovljah. Na presenečenje poznavalcev košarke je tudi drugo njihovo srečanje preloženo. Tako bodo ravno preložene tekme v zaključku prvenstva bistveno spremenile končni vrstni red. Vođeče moštvo Kroja je s težavo in s precejšnjo srečo šele v podaljškem rešilo dve točki, ki bi bili gotovo odločilni za nadaljnjo borbo za prvaka. Med bližnje kandidate se je po dveh zmagah doma in v gosteh pridružilo tudi moštvo Elektre, ki ima od vseh najboljši žreb. Od prvega na tabeli do osmega uvrščenega moštva ločijo samo štiri točke. Prav zaradi tega bo zaključek košarkarske lige najbolj dramatičen. Naše moštvo je le s težavo premagalo goste iz Celja, ki so glavno presenečenje lige. Z načrtanim delom in velikim izbo-

NAMIZNI TENIS — ŽENSKO: 1. Ravne, 2. Jesenice, 3. Store.

KEGLJANJE MOŠKI: 1. Ravne, 2. Jesenice, 3. Store.

LAHKA ATLETIKA: 1. Jesenice, 2. Ravne, 3. Store.

ROKOMET: 1. Ravne, 2. Store, 3. Jesenice.

SKUPNA UVRSTITEV: 1. Ravne, 21,4 točke, 2. Jesenice 15,6 točk, 3. Store, 11,2 točki.

Poraz, ki smo ga doživeli na Ravnah, ni bil pričakovan, vendar pa je razumljiv, če pri tem upoštevamo pogoje, v katerih smo se pripravljali mi in Storčani ter na drugi strani Ravenčani. Zdi se, da so na Ravnah že prišli do spoznanja, da je za razvoj športa in rekreacije potrebno najprej zagotoviti materialne pogoje, kajti vse ostalo, rezultati in uspeh, je nato lažje dosegljiv. In na Ravnah so pri tem uspeli. Zgradili so najlepši park telesne kulture v Sloveniji. Njihovi delavci imajo poleg kulturnega doma in hotela na razpolago tudi zimski plavalni bazen, moderno urejeno telovadnico, velik nogometni in atletski stadion, rokometno in odbojkarško igrišče ter štiristezno kegljišče.

J.

Jesenice v zvezni ligi

Kar čez noč se je spremenil način tekmovanja za moške v I. republiški ligi. Prvak Slovenije v spomladanskem delu prvenstva lahko tekmuje v II. zvezni ligi — zahod, jesenski del prvenstva slovenske lige pa se bo nadaljeval spomladi, kar bo tvorilo zaključno celoto.

Ker sta spomladi OK Ljubljana in OK Jesenice imela enako število točk, Ljubljana pa boljšo razliko v setih, bi v II. zvezni ligi lahko tekmovala Ljubljana. Ljubljanci pa so se temu odpovedali in prepustili sodelovanje Jeseničanom.

V tej ligi bodo nastopile 3 ekipe iz Slovenije: Fužinar — Ravne, Branik — Hoče, Maribor in Jesenice, poleg teh pa še Železničar — Osijek, Metalac — Zagreb, Jedinstvo — Brčko, Modriča — Modriča in Partizan z Reke.

Vsekakor bodo z daljšimi potovanji nastali tudi večji stroški, vendar člani odbora kluba upajo, da bodo te težave lahko premostili s pomočjo gospodarskih organizacij. Doslej jim je pri tem največ pomagal Universal in Kovinotehna iz Celja.

Prvo tekmo bodo Jeseničani igrali doma z Jedinstvom iz Brčka, ki je zelo kvalitetna ekipa, saj je Jesenice premagala že na lanskoletnih kvalifikacijah za vstop v I. zvezno ligo s 3:1. Vendar upamo, da se jim bodo naši fantje dobro zoperstavili in igrali s tisto borbenostjo, s katero so pospravili že toliko zmag. Standardno moštvo bo okrepil tudi odlični igralec Rudi Rozman, ki je včasih igral v mladinski državni reprezentanci.

Tekma bo v nedeljo ob 10. uri in bo prav gotovo zanimiva za vse ljubitelje odbojke, katerih spodbuda pa bo prav gotovo zelo velika pomoč igralcem.

Ob 9. uri pa bo predtekma med ženskima ekipama OK Branik in Jesenic. Tekma sodi v okviru tekmovanja I. republiške lige.

ZF

OBLJUBE SO JIH PREMAMILE

Ko boste brali te vrstice, bodo jeseniški hokejisti že na poti prek velike luže v Združene države Amerike in leteli v objem verjetno največji športni avanturi Jugoslavije. Razne govorice, ugičanja, odobravanja in odsvetovanja vse to nas je pripeljalo, da poskušamo izluščiti iz vsega

skupaj le nekaj resnice. Takoj v pričetku pa poudarjamo, da vse, kar je napisano, je le delno preverjeno, toda zaradi molčečnosti nepotrjeno. Celotni odhod je zavil v meglo. Tudi sami prizadeti hokejisti nič točnega ne vedo, kaj jih čaka v ZDA in Kanadi. Oni imajo namreč samo podpisano pogodbo za avionsko karto s povratkom.

V sredo popoldan bi morala biti v upravi športnega društva Jesenice izredna seja tega foruma, toda zaradi pomanjkanja dokazov so funkcionarji to sejo odpovedali in čakajo, kako se bodo dogodki razvijali v naprej. Eno je gotovo, da to prikrivanje od strani hokejistov še bolj zapleta odločilne korake tako hokejskih funkcionarjev ter ljubiteljev hokeja na Jesenicah.

Koliko igralcev bo odpotovalo, sedaj še ni znano. To dobro vedo prizadeti hokejisti, toda po pripovedovanju lahko sklepamo, da so za odpoved delovnega razmerja zaprosili Albin Felc, Viki Ravnik in Ivo Jan. Za odhod pa se še navdušujeta Ciril Klinar in Janez Mlakar. Iz drugih klubov pa bodo odšli: Gale (Olimpija Ljubljana) Renaud, Rataj, Mihajlovski (Medveščak) ter Tišler, ki igra pri nekem zahodnonemškem klubu.

Za odhod v tujino jih je navdušil neki tuji menažer, žal njegovega imena ne vemo, vemo le to, da je švicarski državljani jugoslovanskega porekla. Po pripovedovanju nekaterih hokejistov je star okoli 60 let, zelo atletsko razvit in precej premožen.

Kakor smo izvedeli iz precej zanesljivih, toda nepotr-

jenih virov, bodo igralci odpotovali v ZDA iz enega največjih letališč zahodne Evrope. Po odigrani preizkusni tekmi v ZDA bodo nato podpisali pogodbe z zgoraj omenjenim menažerjem. Za podpis bi dobili 14.000 USA dolarjev, nato pa še vsak mesec kot plačo 1.200 USA dolarjev. Torej vsote so zelo vabljive in velike. Vprašanje pa je, če bo pri tem tudi ostalo.

Pri vsem tem se nam vsiljuje vprašanje, zakaj omenjeni menažer pelje na preizkušnjo tako daleč, da ugotovi njihove sposobnosti. Vsi namreč dobro vemo, da je hokej v ZDA in Kanadi močno razvit in da naši hokejisti kvaletno ne doraščajo hokejistov onkraj luže. Seveda pa je tu tudi vprašanje, kaj bo v primeru, če se vrnejo nazaj v domovino.

Pred nedavnim je bila v Zagrebu izredna seja Hokejske zveze Jugoslavije, na kateri so izglasovali vrsto sklepov, ki preprečujejo odhod igralcev v tujino. Ti sklepi niso zavrnili odhoda naših hokejistov. Namreč propozicije in prepovedi segajo samo do članstva LIHG, ko pa prestopi igralec v profesionalne vrste, pa postanejo naši funkcionarji nemočni. To se je lepo pokazalo s tem odhodom. Vseeno pa se vprašujem, zakaj je toliko igralcev naenkrat odšlo v tujino. Verjetno bi to fluktuacijo lahko zavrnili z nekoliko boljšim poslovanjem in prizadevnostjo UO hokej kluba.

Razpravljati o tem odhodu, ki je tako zavil v meglo je zelo težko. Zato dajemo vam, da sami presodite odhod — bodite tožniki in sodniki.

me

— nk